

# Institutionsredegørelse

## Pædagoguddannelsen 2021

Udarbejdet af Uddannelsesledernetværket for pædagoguddannelsen i februar 2021 som del af UFM's  
*Evaluering af pædagoguddannelsen 2020-2021*

## Indhold

Indledning og læsevejledning.....	3
Eksempler på nationale udviklingstiltag ifm. 2014-uddannelsen .....	5
Studerende .....	11
Indhold og tilrettelæggelse .....	30
Praktikken.....	40
Prøveformer .....	51
Underviserne .....	55
Data .....	58

## Indledning og læsevejledning

Professionshøjskolerne fremsender hermed institutionsredegørelsen i forbindelse med den igangværende evaluering af pædagoguddannelsen.

Materialet består af én samlet besvarelse på vegne af de seks professionshøjskoler, der udbyder pædagoguddannelser i Danmark.

I besvarelsen indgår eksempler og data, der enten er gældende for alle pædagoguddannelser eller eksemplificeret ud fra en enkelt professionshøjskoles praksis. Ved alle eksempler angives, om eksemplet er gældende for hele sektoren. Hvis ikke det er gældende for hele sektoren, angives navn på professionshøjskole og udbud. Ligeledes gælder det for de frembragte data.

Professionshøjskolerne har, hvor det er skønnet relevant, tilføjet fremadrettede anbefalinger med afsæt i besvarelsen af konkrete spørgsmål. Det gælder f.eks. i de tilfælde, hvor der i spørgsmålet er lagt op til en vurdering. Det skal oplyses, at professionshøjskolerne ikke har forholdt sig til spørgsmål om økonomi – dvs. omkostninger eller effektiviseringsbesparelse – ved anbefalingerne.

Professionshøjskolerne ønsker derudover at knytte et par indledende bemærkninger til besvarelsen for at tydeliggøre forståelsesrammen for en institutionsredegørelse, som besvares i regi af den samlede professionshøjskolesektor.

### Uddannelsesreform med afsæt i evalueringen af 2007-uddannelsen

Pædagoguddannelsen er i sin nuværende form iværksat i 2014.

Forinden iværksættelsen af den nuværende pædagoguddannelse, blev der gennemført en evaluering af 2007-uddannelsen. 2007-uddannelsen blev i evalueringen bl.a. kritiseret for at uddanne dimittender med færre handlekompetencer indenfor det praktisk/musiske felt og med for få kommunikative kompetencer i varetagelsen af pædagogens myndighedsrolle. Evalueringen viste desuden stoftrængsel og for brede centrale kundskabs- og færdighedsmål, der krævede undervisernes fortolkning og prioritering i praksis.

2007-uddannelsen blev dertil kritiseret for en fortsat fagfagligtænkning på udbudsstederne, der udfordrede et ønsket fokus på professionsfaglighed, og for et svagt læringsrum i praktikken på grund af det lønnede ansættelsesforhold. I evalueringen hed det således, *”at bredden og de mange mål i CKF’erne og færre undervisningstimer og undervisernes baggrund har dog betydning for, hvordan indholdet i fagene og faglige elementer vægtes og udmøntes. Det har overordnet set to konsekvenser. Nogle fag forsvinder lidt (f.eks. psykologi og sundhed), ligesom det udfordrer det tværfaglige samspil, da underviserne værner om fagfagligheden, hvilket udfordrer professionsfagligheden. .... Videre lød kritikken: De studerende opnår en mild grad af specialisering, som især giver sig udslag i et øget fokus på den valgte brugergruppe og bidrager til markering af, hvilken slags pædagog, de vil være, men ikke i konkrete handlekompetencer”<sup>1</sup>.*

Tillige konkluderede evalueringen af pædagoguddannelsen, at der til trods for en positiv udvikling i kvaliteten af vidensgrundlaget i uddannelsen og positiv opbakning til at gennemføre udviklingsarbejde på de enkeltstående udbud, var implementering af reformen udfordret af *”at udviklingsaktiviteter og initiativer stadig var meget personbårne og resulterede i begrænset vidensdeling”<sup>2</sup>.*

---

<sup>1</sup> Rambøll, 2012 [untitled \(ft.dk\)](#)

<sup>2</sup> Rambøll, 2012

## Ny uddannelse – nye elementer og ambitioner

I forbindelse med reformen af pædagoguddannelsen i 2014 fremsatte daværende uddannelses- og forskningsminister (bemærkningerne til lovforslaget den 2.oktober 2013) på baggrund af bl.a. evalueringen følgende ambition:

*”Det er hensigten, at reformen skal styrke pædagoguddannelsen på fire områder:*

- *Højere faglighed og kvalitet*
- *Handlekompetencer og bedre sammenhæng til praksis*
- *Øget specialisering med mere arbejdsmarkedsrelevans*
- *Styrkede tværprofessionelle kompetencer”*

Foruden de fire områder blev der fremhævet, at følgende skulle indgå i grundfagligheden: Viden om kønsdimensionen, professionelle kommunikationskompetencer og viden om etik og værdier. Med henblik på at styrke fagligheden og øge uddannelsens kobling til praksis blev bachelorprojektet derudover forlænget til 15 ECTS. Og der blev indført krav om, at der skal indgå praksiselementer i bachelorprojektet, bl.a. gennem øgede krav om selvstændig indsamling af empiri i sidste praktikperiode.

Foruden et nyt bachelorprojekt blev følgende nyskabelser introduceret i uddannelsens indhold og struktur:

- Fra fagmålsstyring til kompetencemålsstyring
- Modulisering
- 2,5 års specialisering indenfor dagtilbuds-, skole- og fritids-, og social- og specialpædagogik
- Praktikprøver og kompetencemål for praktikken
- 7 nye valgfrie kompetenceområder, der foruden æstetisk, musiske og praktiske fagområder bl.a. også indbefattede kulturmødet, social innovation og digitale medier
- Et styrket tværprofessionelt element

## Stærkere samarbejde på tværs: Fælles ambitioner for pædagoguddannelsen i hele Danmark

Med målet om at løfte de nye ambitioner for uddannelsen og udvikling af den nye uddannelsestænkning og -struktur blev der i forbindelse med 2014-reformen indgået et tæt samarbejde i chef- og ledernetværket på pædagoguddannelsen om opgaven mellem alle udbud af pædagoguddannelsen i Danmark.

Formålet med et styrket tværinstitutionelt ledelsessamarbejde var at styrke udviklings- og implementeringskraften i forbindelse med 2014-uddannelsen gennem den nationale del af studieordningen, fælles principudvikling, prøvehandling og systematisk videndeling på tværs af professionshøjskolerne. Samarbejdet skulle på samme tid balancere behovet for en mere fælles pædagoguddannelse samtidigt med at give plads til lokal profilering, der kunne afspejle behov og samarbejde med omliggende kommuner og region.

Professionshøjskolernes chefgruppe og ledernetværket mødes fortsat regelmæssigt og samarbejder om uddannelse, praktik, prøver, partnerskaber, udviklingsarbejde og forskning. Det er professionshøjskolernes

vurdering, at de fælles udviklingsmetoder og -former har været succesfulde i arbejdet med at udvikle Danmarks største videregående uddannelse i retning af reformens politiske hensigter.

Nedenfor angives en række eksempler om nationale udviklingstiltag, der har været med til at realisere de fælles ambitioner for 2014-uddannelsen.

### Eksempler på nationale udviklingstiltag ifm. 2014-uddannelsen

I det følgende gives en række eksempler på nationale udviklingstiltag i kølvandet på 2014-uddannelsen. Flere af de nævnte tiltag vil blive uddybet i institutionsredegørelsens besvarelse af spørgsmål.

#### **1. Sektorprojekt: Udfoldelse og implementering af bevilling til udvikling af 2014-pædagoguddannelsen**

I maj 2015 bevilgede den daværende uddannelses- og forskningsminister 10 mio. kr. til udvikling af 2014-pædagoguddannelsen.

Med projektet blev der:

- Udviklet og implementeret en fælles national prøveordning for den nye uddannelse. Professionshøjskolerne udviklede nye og innovative prøveformer. Implementeringen af disse nye prøveformer havde fokus på kompetencemålsbaseringen af uddannelsen. Udviklingsarbejdet indebar tilvejebringelse af en systematisk, udviklingsbaseret viden om prøveformer, som kunne tilgodese kravene i en kompetencemålsbaseret uddannelse.
- Udviklet en fælles model for specialiseringstildeling som følge af nyt reguleringsprincip i den nye bekendtgørelse, hvor landets KommuneKontaktRåd (KKR) fik til opgave årligt at dimensionere ikke blot uddannelsen som helhed, men også størrelsen af de tre nye specialiseringer i de lokale pædagoguddannelser. Det skabte begrænsninger for antallet af studerende på de enkelte specialiseringer, og en fælles tildelingsprocedure blev nødvendig for "at stille studerende lige" på tværs af landet. Proceduren er efter godkendelse af ministeren nationalt implementeret. Modellen er ressourcekrævende, men har den styrke, at den kombinerer metoder, hvorved tildelingen sker på et nuanceret vurderingsgrundlag, som inddrager lærings- og afklaringsmuligheder og gensidig sparring mellem grupper af studerende og de studerendes egen vurdering.
- Udviklet professionsdidaktik og modultilrettelæggelse. Den nye kompetencemålsstyring udfordrede den pædagogik og didaktik, der blev anvendt i undervisningen og i andre studieaktiviteter. Med projektet blev der udviklet moduler med fokus på forskellige former for professionsuddannelsesdidaktik, der understøttede kompetencemålsorienterede studieaktiviteter og prøver samt var i overensstemmelse med krav i bekendtgørelsen vedrørende ECTS og tilrettelæggelse.

#### **2. National studieordning**

Pædagoguddannelsen har historisk været reguleret af bekendtgørelse og udmøntet i institutionernes selvstændige studieordninger. Med 2014-uddannelsen beskrives uddannelsen gennem en (national) fællesdel og en institutionel del af studieordningen. Fællesdelen aftales i regi af ledernetværket for pædagoguddannelsen.

Fællesdelen af studieordningen rummer i dag national prøveordning, tildelingsmodel for specialisering samt mødepligt på grundfagligheden. Ledernetværket har desuden besluttet fem fælles nationale moduler samt fælles prøveform for praktikprøven. Ledernetværket har tillige løbende besluttet fælles forandringer i de institutionelle dele af studieordningerne. Idet bekendtgørelsen også regulerer mål, roller og ansvar i praktik, er langt den største del af uddannelsen tilrettelagt fælles og mere ensartet end tidligere uddannelser. Der kan nævnes følgende eksempler:

#### *Nationale moduler*

Pædagoguddannelsen udviklede og implementerede i forbindelse med reformen fem nationale moduler. To på uddannelsens grundfaglighed: "*Pædagogen som myndighedsperson*" og "*Køn, seksualitet og mangfoldighed*". Tre på uddannelsens specialiseringsdel: "*Professionsviden og forskning*".

Udviklingsarbejdet ifm. de nationale moduler blev gennemført af fem ekspertgrupper på tværs af pædagoguddannelsen i hele Danmark og med forskningskompetente undervisere som tovholdere og deltagere. Grupperne blev suppleret med forskere fra universiteter samt forskningsbibliotekarer. Disse ekspertgrupper udarbejdede litteraturlister med relevant forskningslitteratur til de fem nationale moduler, som de adjunkter og lektorer, der tilrettelægger undervisningen, kunne bruge i forbindelse med undervisningen.

Det er et nationalt anliggende at opdatere de nationale moduler. I 2018 trådte den nye læreplan i dagtilbuddet i kraft. Eksempelvis på revision af moduler gennemførte professionshøjskolerne i den forbindelse et sektorprojekt med det formål at udvikle både pædagoguddannelsens nationale modul på specialiseringen i dagtilbudspædagogik og den pædagogiske efteruddannelses diplomudbud.

Foruden udvikling af studieordningen og læringsmålene for det nationale modul "*Professionsviden og forskning*" på specialiseringen i dagtilbudspædagogik (trådt i kraft i februar 2019) udgives en antologi med nyeste forsknings- og udviklingsviden. Desuden udvikles et fælles kompetenceudviklingsforløb, der tilbydes alle undervisere tilknyttet specialiseringen. Projektet følges af Partnerskab for Dagtilbud i regi af det daværende Børne- og Undervisningsministerium.

#### *National prøveordning*

Pædagoguddannelsen har fælles prøveordning. Professionshøjskolerne har besluttet at have en række enslydende prøveformer og stille identiske krav til udformningen af bachelorprojektet for at styrke uddannelsen i hele landet.

Det er også et nationalt anliggende at revidere og udvikle prøverne systematisk og sikre kvaliteten af den enkelte prøve. Som eksempel nævnes, at de udviklede cases, der anvendes i forbindelse med de studerendes grundfaglighedsprøve 2 (GK2-prøve), bliver kvalitetssikret i ledernetværket hvert semester. GK2-prøven vil blive uddybet som eksempel i redegørelsen.

Ledernetværket for pædagoguddannelsen og censorformandsskabet mødes desuden flere gange årligt for at drøfte den årlige beretning fra censorformandsskabet, eventuelle problemstillinger i prøveordningen, eksamensafholdelsen samt forhold vedrørende bedømmelse af de studerendes præstationer, der har betydning for alle udbud af pædagoguddannelsen.

### 3. Pædagoguddannelsens årsmøde

For at sikre formidling og udvikling af viden om og i uddannelsen afholdes en national konference inden for ét udvalgt tema hvert år. Eksempelvis *"Den gode praktik"* (2019) og *"Fremtidens pædagoguddannelse"* (2020).

Årsmødet afvikles i et samarbejde mellem alle professionshøjskoler og byder på en række faglige oplæg, workshops og inspiration. Årsmødet henvender sig til undervisere, koordinatore og ledere på pædagoguddannelsen samt faglige organisationer og øvrige aktører omkring pædagoguddannelsen.

Årsmødet i 2018 havde - foruden et tema om dagtilbudspædagogik - et stærkt fokus på vidensformidling af resultaterne af de mange udviklingsprojekter under den nationale bevilling til udvikling af 2014-uddannelsen.

I 2020 var årsmødet tilrettelagt som national faglig drøftelse om fremtidens pædagoguddannelse med udgangspunkt i resultater fra sektorprojektet *"Handleplan for en styrket pædagoguddannelse"* samt et fælles sektorudspil *"Sigtelinjer for en fremtidig pædagoguddannelse"*. Der var desuden oplæg af uddannelses- og forskningsministeren. Årsmødet havde deltagelse af professionshøjskolernes rektorer, ledere og undervisere fra pædagoguddannelsen.

### 4. National handleplan for en styrket pædagoguddannelse

I begyndelsen af 2018 udgav Danmarks Evalueringsinstitut resultaterne af en studenterundersøgelse af det første år på pædagoguddannelsen, hvor særligt manglende studiekompetencer og lav studieintensitet blev fremhævet som udfordringer med uddannelsen<sup>3</sup>.

På den baggrund udformede *Følgegruppen for pædagoguddannelsen*, efter opdrag fra uddannelses- og forskningsministeren, en handleplan i juni 2018, der skulle medvirke til at styrke pædagoguddannelsen fremadrettet i form af højere kvalitet og større læringsudbytte for de studerende.

Professionshøjskolerne arbejder fortsat sammen om implementering af den nationale handleplan, hvoraf seks af de ni foreslåede initiativer er iværksat:

Oversigt over initiativer i handleplanen for pædagoguddannelsen	
Initiativ	Beskrivelse
<b>1. Synliggørelse af fuldtidsstudier (40 timer ugentligt i studerendes ugeplaner)</b>	Gennem en ugeplan, som de studerende er aktivt med til at udarbejde, synliggøres de forskellige studieaktiviteter fordelt på en 40 timers arbejdsuge, ligesom der forventningsafstemmes med de studerende om, hvad der ligger i de forskellige studieaktiviteter.

3. Danmarks Evalueringsinstitut (2018). *Det første år på pædagoguddannelsen – analyse af årgang 2016*. <https://www.eva.dk/vi-deregaende-uddannelse/foerste-aar-paa-paedagoguddannelsen>. Tilgået d. 12. marts 2019.

<b>2. Øgede studiekompetencer gennem studiestartsundervisning og tilrettelæggelse af uddannelsen</b>	Professionshøjskolerne udvikler et supplement til studiestartsundervisning for 1. semesterstuderende samt skærper kravene for tilrettelæggelsen af uddannelsen, så den fremmer en stadigt større selvstændig studiekompetence hos de studerende.
<b>3. Ny tilrettelæggelse af grundfagligheden</b>	Der implementeres længere sammenhængende faglige forløb i uddannelsens fællesdel – grundfagligheden - med det mål at skabe mere kontinuitet og fordybelse for de studerende på første studieår.
<b>4. Kortlægning af omfanget af aflyste timer og erstatningstimer</b>	Med henblik på at afdække omfanget af aflyste timer og omfanget af tilbudte erstatningsaktiviteter igangsættes en kortlægning heraf på alle udbud af uddannelsen.
<b>5. Tidligere udprøvning</b>	Fremrykning af den ene af to kompetencemålsprøver i grundfagligheden fra afslutning på 2. semester til afslutning af 1. semester.
<b>6. Mødepligt til planlagt undervisning i grundfagligheden</b>	Der indføres mødepligt til planlagt undervisning i fællesdelen – grundfagligheden på pædagoguddannelsen. Sanktioner for studerende, der ikke overholder mødepligten, ensrettes på tværs i sektoren og implementeres på alle udbud af uddannelsen.
<b>7. Mere krævende prøver</b>	Udvalgte prøver revideres, så prøverne bliver mere fagligt krævende.  Initiativet består af to dele:  1. Der udvikles produkttyper, som kræver øvelse og træning/gentagelse, der indgår som en del af prøvernes grundlag. Endvidere skærpes forudsætningerne for adgang til prøver ved at øge kravene til studerendes aktive deltagelse i undervisningen.  2. Kvalificering af tre individuelle prøver - en i grundfagligheden og to i praktikken i specialiseringen.
<b>8. Skærpelse af bedømmelsesgrundlaget</b>	Der indledes en systematisk dialog med censorformandskabet om skærpelse af forudsætninger for bedømmelsesgrundlaget for prøverne i pædagoguddannelsen:  1. Censorernes kvalifikationer herunder beskikkelse og tilbud til alle censorer om et censorkursus med henblik på at styrke deres kompetencer i forhold til arbejdet som censor.  2. Bedømmelsespraksis på pædagoguddannelsen, herunder overensstemmelse mellem karakterniveau og kompetencemål.



<b>9. Udvikling af best practice for studiedagene</b>	Pædagoguddannelsen nedsætter en national arbejdsgruppe, som udarbejder anbefalinger om best practice i forhold til tilrettelæggelse af studiedagene i løbet af den studerendes praktikforløb.
---	---

De seks didaktiske initiativer (initiativ 1, 2, 3, 4, 6 og 9), der blev iværksat, har sit eget fokus. Initiativerne påvirker dog gensidigt hinanden, og alle giver i praksis et bidrag til løsning af flere af de udpegede problematikker i uddannelsen.

I denne institutionsredegørelse vil de seks initiativer under *Handleplan for en styrket pædagoguddannelse* derfor fremgå flere gange som eksempler på, hvordan de didaktiske tiltag bidrager til både at stille krav til og stilladsere de studerendes studiekompetence, gennemførelse og udbytte.

### 5. Kvalitetsløft af pædagoguddannelsen 2019

Uddannelses- og forskningsministeren bevilligede i 2019 en engangsbevilling på 127 mio. kr. over fire år til kvalitetsudvikling af pædagoguddannelsen. Hensigten med bevillingen var og er at give pædagogstuderende mere feedback og flere undervisningstimer, samt at de svageste studerende skal støttes.

Efter fælles principper i sektoren udmønter den enkelte professionshøjskole nu indhold og timer i overensstemmelse med det konkrete behov for styrkelse af tilrettelæggelsen af uddannelsens grundfaglighed og specialiseringer.

Med kvalitetsløftet får alle pædagogstuderende i hele landet et øget antal timer, der svarer til én uges mere undervisning, vejledning og feedback, så længe bevillingen løber.

### 6. Sektorforskning og -formidling

Forskningsmiljøerne omkring det pædagogiske arbejde, herunder flere af dets målgrupper samt pædagoguddannelsen, har historisk været få og små. Med forskningsretten har professionshøjskolerne de seneste år – hver især og sammen – bidraget til forskning og forskningsformidling i pædagoguddannelsens vidensgrundlag og uddannelsesdidaktik.

For sektoren kan nævnes følgende eksempler:

#### *Pædagoguddannelsens forskningstidsskrift*

Alle 23 udbud af pædagoguddannelse har deltaget i etableringen og udviklingen af et fælles forskningstidsskrift: *"Forskning i Pædagogers Profession og Uddannelse"*. Det første tidsskrift i serien blev udgivet i 2017, og efterfølgende er syv temanumre udkommet. Forskningstidsskriftet skal bidrage til udforskning og udvikling af pædagogik som praksis, disciplin og profession samt bidrage til at styrke uddannelsens vidensgrundlag. Tidsskriftet er fagfællebedømt. Pædagoguddannelsens ledernetværk mødes årligt med redaktionen og indgår i tidsskriftets styregruppe.

## Sektorforskning

På tværs af professionshøjskoler deltager forskningsaktive adjunkter, lektorer og docenter i fælles forskningsprojekter med det formål at kvalificere uddannelsens vidensgrundlag, uddannelsestænkning og -didaktik.

Det daværende uddannelsespolitiske udvalg i regi af rektorkollegiet initierede bl.a. sektorforskning i forbindelse med implementering af 2014-uddannelsen. Intentionen var at bidrage med følgeforskning som fundament for kvalitetsudvikling af uddannelsen i årene efter den ny bekendtgørelse. Efter bevilling fra Uddannelses- og Forskningsministeriet gennemførtes dermed forskningsprojektet: *"Professionsfaglig habitus og personlig professionsidentitet"*, med udgangspunkt i forskningsspørgsmålet: Hvordan danner pædagogstuderende professionsidentitet i pædagoguddannelsen? Ledernetværket på pædagoguddannelsen var i den forbindelse styregruppe.

Som led i opbygningen af forskningsmiljøer i professionshøjskolerne nævnes etableringen af *"Nationalt Videncenter om Udsatte Børn og Unge"*. Videncentrets formål er at opbygge, udvikle og formidle viden om udsatte børn og unge. Pædagoguddannelsens adjunkter og lektorer bidrager til det nationale centers aktiviteter. Tilsvarende spiller *"Nationalt Videncenter for Læsning"* en rolle. I begge videnscentre indgår repræsentanter fra ledernetværket i styregruppearbejdet.

*Playful Learning* er et partnerskab mellem alle landets seks professionshøjskoler og LEGO Fonden med det formål at udvikle og fremme en legende tilgang til læring. Playful Learning har iværksat et forskningsprogram, der har til hensigt at skabe ny viden om leg i relation til pædagogik, didaktik og læring – både i og på tværs af pædagog- og læreruddannelsen. I projektet er der tillige fokus på medarbejderens kompetenceudvikling, uddannelsesudvikling, udvikling af studiemiljø og vidensudvikling. Playful Learning vil blive uddybet i selve redegørelsen.

Afslutningsvis skal det nævnes, at pædagoguddannelserne følger med i den viden, der er udviklet udenfor pædagoguddannelsen om både uddannelsen og pædagogstuderende siden 2014. Det gælder både evalueringsrapporter som Danmarks Evalueringsinstitut, Tænketanken DEA, BUPL og SL har udarbejdet samt forskningsrapporter fra andre vidensinstitutioner i ind- og udland. Ny viden drøftes løbende i professionshøjskolernes ledelser, i de mange pædagogiske fora, i ledernetværket for pædagoguddannelsen og indgår desuden i uddannelsens kvalitetssikring.

# Besvarelse af spørgsmål

Uddannelses- og Forskningsministeriet har ifm. institutionsredegørelsen stillet 28 spørgsmål samt anmodet om en række data. I den kommende del af institutionsredegørelsen besvares disse.

## Studerende

- 1. *Hvordan arbejder professionshøjskolerne med at understøtte, at undervisningen målrettes hele gruppen af studerende – med forskelligt adgangsgrundlag, faglige niveau og forudsætninger mv.?***

På professionshøjskolerne understøttes målretning af undervisningen til hele gruppen af studerende på flere niveauer:

- Organisatorisk igennem bl.a. lektorkvalificeringsforløb for alle nyansatte og kompetenceudvikling for undervisere og ledere.
- Strukturelt igennem bl.a. kvalitetsarbejde, team-samarbejde for underviserne og samarbejde med de studerende om undervisningen og undervisningens evaluering.
- Didaktisk igennem bl.a. principper for undervisningsdifferentiering, iværksættelse af forsøgs- og udviklingsarbejder i og om undervisning på pædagoguddannelsen nationalt og lokalt.

Professionshøjskolerne er opmærksomme på, at uddannelsens studenterpopulation er sammensat og dækker over en bred gruppe af studerende med meget forskellige forudsætninger og fagligt niveau. Pædagoguddannelsen ser mangfoldighed i studenterpopulationen som både en styrke i forhold til at uddanne til et bredt professionsfelt og som et vilkår i forhold til fortsat at kunne tiltrække studerende til Danmarks største videregående uddannelse.

På pædagoguddannelsen imødekommes forskelle i de studerendes forudsætninger bl.a. ved:

- Tydelig kommunikation om faglige krav og forventninger.
- Høj vægtning af studiegruppearbejde, så alle studerende får et fagligt tilhørsforhold, hvor de kan arbejde med at udvikle deres forudsætninger.
- Undervisning, der er tilrettelagt ud fra kendskab til målgruppen og med henblik på, at de studerende kan øge deres faglige forudsætninger og -niveau undervejs i uddannelsen.
- Faglig feedback gennem hele uddannelsen – både formativt og summativt.

Der arbejdes i hele uddannelsen med de studerendes udvikling af samarbejds- og studiekompetencer. Både de meget og de mindre studievante studerende har brug for at øve disse kompetencer.

Særligt for de studerende med svage faglige forudsætninger gennemfører professionshøjskolerne screening af læsefærdigheder, tilbyder kurser i f.eks. skrive- og læseteknik samt opfølgende støtteundervisning. Hele SPS-området har på pædagoguddannelsen udviklet sig siden 2014, så de studerende med støttebehov har bedre muligheder for at få den rigtige individuelle støtte og vejledning.

Der har i de seneste år været en særlig national opmærksomhed i forhold til tilrettelæggelse af studiestart og grundfagligheden i relation til studenterpopulationen. Det viser de tre eksempler, som beskrives nedenfor.

## Eksempler:

### **Synliggørelse af fuldtidsstudier**

#### ***Alle udbud. Alle studerende, der er påbegyndt pædagoguddannelsen i sommeren 2020***

Med dette initiativ i *Handleplan for en styrket pædagoguddannelse* (herefter: Handleplanen) har professionshøjskolerne understøttet, at undervisningen målrettes hele gruppen af studerende. En tydeligere rammesætning af forventninger til fuldtidsstudie har sikret alle studerende bedre muligheder for at kunne leve op til krav og forventninger.

### **Øgede studiekompetencer gennem studiestartsundervisning og i tilrettelæggelse af uddannelsen**

#### ***Alle udbud. Alle studerende, der er påbegyndt pædagoguddannelsen i sommeren 2019***

Professionshøjskolerne har understøttet, at undervisningen målrettes hele gruppen af studerende ved at have fælles fokus på studiestartsundervisning, der matcher de studerendes forskellige forudsætninger og niveau. Alle udbud har i deres studieordning beskrevet, hvordan der konkret arbejdes med studiestartsundervisning.

Udviklingen og implementeringen af en række skræddersyede e-læringsobjekter, der gør det muligt for de studerende at øve og træne i mange forskellige tempi og tilgå det digitale materiale igen og igen, har skabt særligt gode betingelser for de studerende, der ikke er så studievante. Der er således skabt langt bedre muligheder for at udvikle gode forudsætninger og højt niveau i forhold til studiekompetence. Disse e-læringsobjekter er taget i anvendelse i takt med, at de er blevet udviklet. Det vil sige de første i efterårssemesteret 2019 og de sidste tages i anvendelse i foråret 2021.

### **Casepædagogik**

#### ***Alle udbud på UCN. Alle studerende på grundfagligheden, der er påbegyndt pædagoguddannelsen 2019***

I UCN anvendes casepædagogik på grundfagligheden på alle udbud af uddannelsen med henblik på at gennemføre studentercentreret undervisning, der understøtter de studerendes forskellige forudsætninger for læring. UCN har gennemført et udviklingsarbejde med anvendelse af cases i undervisningen, og alle undervisere er i den forbindelse blevet kompetenceudviklet i casepædagogik. Der er udformet en struktur for undervisningen, der inkluderer case-laboratorier, hvor cases danner grundlag for de studerendes dialog og refleksion over konkrete problemstillinger fra praksis. Caseformen bliver brugt som afsæt, hvor der kan anvendes forskellige metoder til at åbne og udfolde casen. Det casebaserede arbejde muliggør, at de studerende arbejder med cases på forskellige niveauer, hvorfor arbejdsmetoden målretter og udfordrer studerende med forskellige forudsætninger. Derudover fungerer laboratorierne som forberedende til den casebaserede GK2-prøve. De studerende arbejder desuden med konkrete analysemodeller og refleksionsspørgsmål som støtte til det casebaserede arbejde. Udviklingsarbejdet er forløbet i perioden 2018-19 og bygger på erfaringer fra medicinstudiet ved Aalborg Universitet.

Udviklingen har været del af Handleplanens initiativ *Ny tilrettelæggelse af grundfagligheden* – og erfaringerne fra arbejdet med casepædagogik har derfor været delt nationalt med alle de øvrige pædagoguddannelser.

2. **Er der en fast praksis for, hvordan man på det enkelte pædagogudbud arbejder med at understøtte de studerendes studierutiner og studieteknik (f.eks. studieintroduktion, informationssøgning, støtte til studiegruppearbejde)? (sæt kryds)**

Udbudssted	Ja	Nej
Esbjerg	X	
Grenaa	X	
Hillerød	X	
Hjørring	X	
Holstebro	X	
Horsens	X	
Ikast	X	
Jelling	X	
Kolding	X	
København	X	
Nykøbing Falster	X	
Odense	X	
Randers	X	
Roskilde	X	
Rønne	X	
Slagelse	X	
Svendborg	X	
Thisted	X	
Viborg	X	
Vordingborg	X	
Aabenraa	X	
Aalborg	X	
Aarhus	x	

3. **Har professionshøjskolerne, i perioden 2014 frem til nu, igangsat nye tiltag med henblik på at understøtte de studerendes studierutiner og studieteknik?**

Siden 2014 er arbejdet med at understøtte de studerendes studierutiner og studieteknik blevet øget igennem en række nye tiltag og ved at forbedre allerede eksisterende tiltag. I sektorprojektet *Studiestøttende aktiviteter på pædagoguddannelsen*<sup>4</sup> er der gennemført en rundspørge på alle 23 udbud af pædagoguddannelsen, hvor der alle steder er øget fokus på de studiestøttende aktiviteter, som er organiseret indenfor følgende kategorier:

- Skrive- og læsekurser, eksamenskurser, litteratursøgningskursus, studie-kompetencekursus, studiegruppetræning og bachelor-studiestøtteværksted.
- Studievejledning, SPS, psykologhjælp, coaching, mentorstøtte ved diagnoser, studiegruppevejledning og video-studiestøtte i praktikken.
- Studiecafe, teater, madklub og samtaler med studenterpræst.

<sup>4</sup> 2017-2019 gennemført i samarbejde mellem Absalon og KP

Nationalt har arbejdet med studierutiner og studieteknik siden 2014 været præget af især fire udviklingstendenser: Udvikling af fælles nationale moduler, udvikling af fælles undervisningsmaterialer, udvikling af professionshøjskolernes specialistfunktioner på professionshøjskolerne og udvikling af specialistfunktioner på pædagoguddannelsen.

Moduludvikling: For det første er der udviklet nationale moduler som følge af en ny bekendtgørelse. Udover det faglige indhold har disse også haft elementer i forhold til at udvikle de studerendes studiekompetencer.

Materialeudvikling: For det andet er undervisningsmaterialer målrettet studiekompetence i form af bøger og digitale materialer i stigende grad udarbejdet direkte til pædagogstuderende og pædagoguddannelsen. Undervisningsmaterialer, der støtter studiearbejdet, udspringer i dag oftere direkte af pædagoguddannelsen, hvor det tidligere havde mere generisk karakter og ofte udsprang af universitetsmiljøer. Som eksempel kan det nævnes, at bøger som f.eks. *Den gode opgave*<sup>5</sup>, (2000) i stigende grad kan suppleres og erstattes af bøger skrevet direkte til de pædagogstuderende af pædagoguddannelsens undervisere: *Pædagogens undersøgelsesmetoder* (2015)<sup>6</sup>, *Hjælp til eksamen: en guide til den mundtlige eksamen på pædagoguddannelsen* (2016)<sup>7</sup>, *Studiegrupper* (2018)<sup>8</sup>, *Skriv opgaver på pædagoguddannelsen* (2018)<sup>9</sup> og *Kunsten at studere til pædagog* (2020)<sup>10</sup>.

Det er den samme udvikling Handleplanen placerer sig i. Det har tidligere været muligt at tilgå forskellige virtuelle øve-sekvenser af studiemæssig karakter. Men der er f.eks. aldrig tidligere udviklet e-læringsobjekter for pædagogstuderende, i samarbejde med pædagogstuderende og undervisere fra pædagoguddannelsen, målrettet de konkrete uddannelsesdele på pædagoguddannelsen. Det skaber en større autenticitet og en målrettethed i arbejdet med at støtte de pædagogstuderendes studierutiner og studieteknik. Det giver de studerende bedre muligheder for at udvikle gode studierutiner og studieteknik. Indenfor rammerne af Handleplanen er der også udviklet og implementeret principper for fælles undervisningsplaner, som også stiller krav om, at underviserne beskriver studieaktiviteter og studiegrupperarbejde.

Funktionsudvikling: For det tredje er specialistfunktioner internt på professionshøjskolerne styrket. Det har i årene siden 2014 skabt bedre muligheder for at inddrage interne specialister i forhold til at understøtte de studerendes studieteknik bl.a. i forhold til litteratursøgning og anvendelse af databaser. Professionshøjskolernes biblioteker spiller således en øget rolle på pædagoguddannelsen i forhold til, at de studerende bliver dygtige til informationssøgning og anvendelse af videnskabelige databaser. Professionshøjskolerne har siden 2014 styrket organiseringen af en række understøttende funktioner; det gælder bibliotek, IT, studiestøtte og studievejledning. Det har øget pædagoguddannelsens muligheder for

---

<sup>5</sup> Reinicker, L og Jørgensen, P.S. (2000), *Den gode opgave*, Samfundslitteratur

<sup>6</sup> Aagerup, L. C. (2015). *Pædagogens Undersøgelsesmetoder*. Hans Reitzels Forlag

<sup>7</sup> Andersen, D. R., & Nielsen, C. D. (2016). *HJÆLP til eksamen: en guide til den mundtlige eksamen på pædagoguddannelsen*. Dafolo.

<sup>8</sup> Rask, A. K., Rask, L., Hansen, M. B., & Ravn, I. (2018). *Studiegrupper: Samarbejde og facilitering*. Hans Reitzels Forlag.

<sup>9</sup> Matthiesen, J., & Larsen, M. E. (2018). *Skriv opgaver på pædagoguddannelsen*. Samfundslitteratur

<sup>10</sup> Overvad, E. T., & Andersen, M. L. (2020). *Kunsten at studere til pædagog: Din guide til en god studietid*. (1. udg.) Akademisk Forlag

at styrke både det generelle arbejde med studiekompetence samt at målrette særlige indsatser til bestemte studerende.

Specialistfunktioner: For det fjerde har pædagoguddannelsen styrket støtten til de studerende ved at tilføre uddannelsen nye funktioner som f.eks. studiementorer, modultovholdere og holdcoaches, der har til opgave at støtte de studerende i f.eks. studiegrupperarbejde, studieteknik. Det gives der et eksempel på fra UCL nedenfor. Men udviklingstendensen kendes fra alle udbud af pædagoguddannelsen.

### **Eksempler:**

#### **Fælles nationale moduler om professionsviden og forskning**

##### ***Alle professionshøjskoler. Alle studerende siden 2016***

I 2014-2016 var der fokus på at udvikle de fælles nationale moduler om *Professionsviden og forskning* i pædagoguddannelsens tre specialiseringer. Det nationale arbejde med at understøtte de studerendes studierutiner var i det arbejde målrettet specialiseringsdelen frem mod BA-projektet. Det skete i nationale netværk bestående af undervisere og forskere fra uddannelsen – og fra relevante universitære uddannelsesmiljøer, som udarbejdede kortlægninger af den relevante forsknings- og udviklingsviden inden for specialisering<sup>11</sup>. Kortlægningerne er siden blevet evalueret<sup>12</sup> og opdateret<sup>13</sup>. Hele kortlægningsarbejdet har været gennemført nationalt og med pædagoguddannelsens ledernetværk som opdragsgiver.

Modulerne rummer væsentlige elementer i forhold informationssøgning, interviewteknik, databehandling, kildekritik, undersøgelsesdesigns og andre studietekniske kompetencer, som er nødvendige i arbejdet med professionsviden og forskning – og som dermed skaber afgørende studiekompetencer i arbejdet med specialiseringen og frem mod BA-projektet. Det fremgår også af modulernes indholdsbeskrivelse som f.eks. rummer *”videnskabelige teorier og metoder - herunder evidensbaserede metoder”*.

#### **Studiestartsundervisning øger studiekompetencer**

##### ***Alle udbud i Danmark. Alle studerende på grundfagligheden fra foråret 2020***

Professionshøjskolerne har i samarbejde udviklet otte e-læringsobjekter, der skal styrke en stadigt større studiekompetence hos de studerende. De fælles e-læringsobjekter tager fat i vigtige og grundlæggende studiekompetencer som akademisk skrivning, kritisk tænkning, peer-feedback, studiegrupperarbejde, portfolio, læseteknikker og præsentationsstrategi.

E-læringsobjekterne er produceret på tværs af professionshøjskolerne og er udviklet særligt med pædagogstuderendes behov og forudsætninger for øje.

Professionshøjskolerne gennemførte i foråret 2020 en række prøvehandling, og i efteråret 2020 blev e-læringsobjekterne implementeret og anvendt på grundfagligheden på alle udbud af pædagoguddannelsen samt i specialiseringen på enkelte udbudssteder.

---

<sup>11</sup> Lindemann, E., Næsby, T., Bayer, M., & Sørensen, M. C. (2014). *Forskningskortlægning af forsknings- og udviklingsbaseret viden inden for pædagoguddannelsens nationale modul ”Professionsviden og forskning i relation til dagtilbudspædagogik”*. f

<sup>12</sup> Rasmussen, G. L., Nørgaard, B. K., Jakobsen, B. S. B., Schleicher, A. B., & Kristiansen, E. S. (2017, feb 1). Erfaringsopsamling og evaluering det nationale modul Professionsviden og forskning i relation til social og specialpædagogik

<sup>13</sup> Næsby, T., Jerg, K., Lyndgård, M. V., Munck, C., Koch, A. B., Rigbolt, K., & Dalgaard, T. (2018). *Forskningskortlægning af forsknings- og udviklingsbaseret viden inden for pædagoguddannelsens nationale modul ”Professionsviden og forskning i relation til dagtilbudspædagogik”*

## **Fælles retningslinjer for undervisningsplaner på grundfagligheden**

### ***Alle udbud i Danmark. Alle studerende på grundfagligheden fra august 2019 - implementeret i efteråret 2020***

Som en del af Handleplanen har alle udbud af pædagoguddannelsen implementeret fælles retningslinjer for undervisningsplaner på grundfagligheden. Med dette initiativ har professionshøjskolerne sat fælles fokus på øget studieaktivitet via en tydeligere og mere ensartet rammesætning af studietiden på grundfagligheden. På tværs af professionshøjskolerne er der derfor nu nationale retningslinjer for undervisningsplaner, der sikrer tydelig kommunikation til de studerende om, hvad de bør arbejde med før, under og efter en konkret undervisningsgang samt hvordan studiegruppernes arbejde skal bruges i undervisningen.

Retningslinjerne sætter en ensartet høj standard for, hvordan den enkelte studerende synligt understøttes i fuldtidsstudier med højt læringsudbytte og engagement.

Professionshøjskolerne gennemførte en række prøvehandling i foråret 2020, og i efteråret 2020 blev retningslinjerne anvendt på grundfagligheden på alle udbud af pædagoguddannelsen. Initiativet kobles direkte til arbejdet med studieaktivitetsmodellen og bliver således rammesættende for arbejdet med gode studierutiner og studievaner. Det er især følgende fire obligatoriske elementer fra undervisningsplanen, der understøtter de studerendes studiearbejde:

- Forventninger til studieaktivitet, herunder henvisning til studieaktivitetsmodellen
- Opgaver til studiegruppearbejde, der ligger uden for undervisningsrummet, samt hvordan/om disse opgaver anvendes eller behandles i undervisningen
- Hvornår og hvordan pædagoguddannelsens fælles e-læringsobjekter, der understøtter studerendes studiekompetencer, skal anvendes
- Hvordan og hvornår, der dannes studiegrupper

De fælles retningslinjer er også et eksempel på, hvordan der i pædagoguddannelsen arbejdes med at skabe sammenhæng i de studerendes aktiviteter.

## **Kvalificerede studiegrupper bidrager til studerendes deltagelse og studieintensitet**

### ***UCL. Alle udbud. Igangsat 2018. Alle studerende***

Pædagoguddannelsen på UCL udviklede i 2018 et nyt initiativ mhp. at støtte alle studerende – og i særlig grad opfange de mindre studieaktive. Formålet var at give de studerende kompetencer til at arbejde i studiegrupper og herigennem både løfte studieaktiviteten og kvaliteten af studiegruppearbejdet. Arbejdet var en del af Handleplanens initiativ 3: *Ny tilrettelæggelse af grundfagligheden*.

På alle hold er der blevet tilknyttet uddannelsesmentorer. Opgaven var at give vejledning og sparring på studiegruppernes arbejde, og derudover støtte og vejlede såvel hele holdet, studiegrupperne og den enkelte studerende. Uddannelsesmentorerne fik konkrete værktøjer, hvor især *'minimumskriterier for studiegruppearbejde'* bidrog til at støtte de studerendes læring ift. håndtering af konflikter i studiearbejdet.

Alle undervisere har gennemført fælles kompetenceudvikling til opgaven som uddannelsesmentor. Dette fælles afsæt, sprog, fokus og ansvar har ført til et kvalitetsløft på uddannelsen. Underviserne oplever, at studiegrupperne i højere grad er velfungerende, fokus er flyttet fra konflikter til fagligt arbejde og studerende er generelt mere studieaktive. Konkret afspejles dette bl.a. i et markant fald i klager fra studerende over deres studiegrupper. Uddannelsesledelsen har ansvar for og fokus på løbende fælles kompetenceudvikling til uddannelsesmentorerne.



## Anbefaling

Det anbefales, at der fortsat udvikles nationale elementer, der kan støtte de studerendes studierutiner og studiekompetencer. Der er stort potentiale i elementer, der kan tilgås virtuelt, som har autenticitet og giver de studerende mulighed for at øve og træne.

Andre emner, der kunne støtte og udfordre de studerende, kunne være *Inddragelse af og deltagelse i forsøgs- og udviklingsarbejde og Kvantitative metoder i pædagogisk arbejde.*

4. **Har udbudsstederne en fast praksis for, hvordan der arbejdes med at understøtte de studerendes aktive deltagelse og studieintensitet f.eks. tydelige beskrivelser af undervisningsplaner og studieaktiviteter? (sæt kryds)**

Udbudssted	Ja	Nej
Esbjerg	X	
Grenaa	X	
Hillerød	X	
Hjørring	X	
Holstebro	X	
Horsens	X	
Ikast	X	
Jelling	X	
Kolding	X	
København	X	
Nykøbing Falster	X	
Odense	X	
Randers	X	
Roskilde	X	
Rønne	X	
Slagelse	X	
Svendborg	X	
Thisted	X	
Viborg	X	
Vordingborg	X	
Aabenraa	X	
Aalborg	X	
Aarhus	X	

5. **Har professionshøjskolerne, i perioden 2014 frem til nu, igangsat nye tiltag med henblik på at sikre de studerendes aktive deltagelse og studieintensitet?**

Professionshøjskolerne har igangsat en række nye tiltag, der har haft til hensigt at sikre de studerendes aktive deltagelse og studieintensitet. Det drejer sig om modeludvikling, ramme- og indholdsudvikling og metodeudvikling.

Modeludvikling: Allerede i 2012 iværksatte professionshøjskolerne det nationale arbejde med studieaktivitetsmodellen (se eksempel nedenfor). Pædagoguddannelsen var den første af professionsuddannelserne til at bringe modellen i anvendelse. Det skete i 2012-2013. Formålet med studieaktivitetsmodellen var at tydeliggøre overfor de studerende, hvordan en professionsrettet uddannelse benytter varierede studieaktiviteter.

Modellen anvendes fortsat til at tydeliggøre og støtte de studerendes selvstændige arbejde – og kommunikere om undervisning og forventede selvstændige studieaktiviteter. Senest har professionshøjskolerne i 2019 sat nyt fokus og retning på arbejdet.

Ramme- og indholdsudvikling: Den ny bekendtgørelse med nye kompetencemål, nye prøver, nye praktikformer og nye moduler betød, at pædagoguddannelsen blev formuleret på ny fra 2014. I alle studieordninger er alle moduler siden 2014 beskrevet med tydelig angivelse af forventning til de studerende studieaktivitet og deltagelsespligt. Alle moduler er beskrevet i den samme skabelon, som blev indført i 2014.

Med den styrkede pædagogiske læreplan i 2018 gennemførte pædagoguddannelsen nationalt et omfattende udviklingsarbejde for at bringe uddannelsens rammebeskrivelser, viden- og kompetenceniveau på omdrejningshøjde med den ændrede lovgivning.

Både studerende og undervisere på pædagoguddannelsen har de seneste 10 år i stigende grad efterspurgt muligheden for at indføre mødepligt for at sikre studieintensitet og aktiv deltagelse. Der har som del af Handleplanen været arbejdet med dette siden 2018 i forhold til pædagoguddannelsens grundfaglighed.

Didaktik og metodeudvikling: Siden 2018 har alle udbud af pædagoguddannelsen været involveret i *Playful Learning*. Udviklingen af en legende tilgang til undervisning og læringsmiljøer, der støtter dette, har både i praksis og i evalueringerne vist at øge de studerendes aktive deltagelse og den generelle studieintensitet.

## **Eksempler:**

### **To nationale moduler på pædagoguddannelsens grundfaglighed**

#### ***Alle udbud i Danmark. Alle studerende siden 2014***

På uddannelsens grundfaglighed er de to nationale moduler: *Køn, seksualitet og mangfoldighed* og *Pædagogen som myndighedsperson* beskrevet af to nationale grupper med deltagelse af undervisere fra alle professionshøjskoler og eksterne forskere<sup>14</sup>. Der blev i dette arbejde i 2014-2015 udarbejdet nationale modulbeskrivelser, forskningsoversigter, vejledende guides til forskningsoversigt og en model for kvalitetssikring af modul og oversigt. Eksempelvis med modulet *Pædagogen som myndighedsperson* formuleres deltagelsespligten således:

*”Den studerende er studieaktiv, deltager i de studieaktiviteter der tilrettelægges i modulet og afleverer studieprodukter, der tager udgangspunkt i modulets læringsmål:*

- *Redegørelse for det juridiske grundlag for pædagogens myndighed*
- *Refleksioner over professionel kommunikation*

---

<sup>14</sup> Ladefoged, L., Petersen, K. E., Lind, U., Nøttrup, J., Knudsen, B. J., Møller, M., & Koldegaard, H. A. (2015). *Forsknings- og vidensopsamling "Pædagogen som myndighedsperson"*. Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet.

*I studieplanerne fastlægges de konkrete rammer for de obligatoriske studieprodukter”*

Der er således både på uddannelses- og undervisningsplanlægningsniveau gennemført en lang række nationale og lokale initiativer for sikre rammerne om de studerendes aktive deltagelse og studieintensitet. Disse gælder for alle udbud og for alle studerende.

**Den styrkede pædagogiske læreplan. Et sektorprojekt om uddannelses-, viden- og kompetenceudvikling  
Alle udbud i Danmark siden 2017 – afsluttet 2019**

Som følge af de ændrede krav til den styrkede pædagogiske læreplan i dagtilbud har pædagoguddannelsen nationalt udviklet nyt indhold og nye aktiviteter i uddannelsen. Det har ført til ændring af bekendtgørelse, modulbeskrivelser og studieplaner. Det har betydet fælles kompetenceudviklingsaktiviteter, og at pædagoguddannelsens årsmøde i 2018 havde den styrkede pædagogiske læreplan som sit overordnede tema.

Alle studerende på pædagoguddannelsen har siden 2018 været omfattet af ændringerne. Det har betydning for de studerendes studieaktivitet og -intensitet, at det de beskæftiger sig med er relevant og aktuelt. Det er derfor et godt eksempel på, hvordan uddannelsen siden 2014 har tilpasset sig væsentlige lovgivningsmæssige ændringer i dele af den praksis uddannelsen er rettet imod.

**Studieaktivitetsmodellen – som element i synliggørelse af fuldtidsstudier**

**Alle udbud i Danmark. Alle studerende på grundfagligheden fra august 2019 - implementeret i efteråret 2020**

En måde at arbejde med de studerendes aktive deltagelse og studieintensitet er ved at synliggøre de samlede studieaktiviteter over for de studerende, samt hvilke forventninger der er hertil. Siden 2019 er studieaktivitetsmodellen tænkt sammen med de nationale retningslinjer for undervisningsplaner, som er et initiativ under Handleplanen. Herved er der en fælles systematik for, hvordan de studerende på pædagoguddannelsen stifter bekendtskab med modellen allerede på 1. semester.

Studieaktivitetsmodellen består af fire kategorier som tydeliggør, at undervisere og studerende har forskellige roller og ansvar. Modellen visualiserer, hvor stor tidsmæssig vægt, der er på hver af de fire kategorier og har tre formål:

1. Modellen skal bruges til at synliggøre, at de samlede studieaktiviteter reelt udgør en fuldtidsuddannelse.
2. Modellen synliggør, at en professions- og erhvervsrettet uddannelse omfatter forskellige typer af studieaktiviteter.
3. Modellen danner grundlag for kommunikation og forventningsafstemning mellem studerende og undervisere i forhold til studieintensitet samt roller og ansvar i de forskellige typer af studieaktiviteter.

**Mødepligt på pædagoguddannelsens grundfaglighed**

**Alle udbud i Danmark. Alle studerende på grundfagligheden. Iværksat i 2019 - implementeret fra 01.02.2021**

Pædagoguddannelsen har i fællesskab sat et tydeligt krav om fremmøde mhp. at øge studerendes aktive deltagelse og læringsudbytte gennem Handleplanens initiativ 6.

På tværs af professionshøjskoler er der udviklet et koncept for registrering og opfølgning på mødepligt til planlagt undervisning på grundfagligheden. Opfyldelse af mødepligten er en forudsætning for at blive indstillet til at gå op til prøve. Hvis den studerende ikke har tilstrækkeligt fremmøde, skal vedkommende afhjælpe mødepligten i form af en skriftlig opgave.

Professionshøjskolerne gennemførte i 2020 en række prøvehandling, ligesom studieordning og administrative systemer blev klargjort til den nye praksis. Fra 1. februar 2021 er mødepligt implementeret på alle udbud af pædagoguddannelsen.

### **Stærke læringsmiljøer**

#### ***UCN – alle udbud. Alle undervisere og 100 pædagogstuderende. Igangsat i 2017 - afsluttes i 2022***

Alle undervisere i lærer- og pædagoguddannelsen i UCN har deltaget i det didaktiske udviklingsprojekt "Stærke læringsmiljøer", hvor studerende fra de to uddannelsers studieråd planlagde projektdesignet. Projektets formål var på den ene side at skabe varig ændring i uddannelsernes undervisningskultur og på den anden side konkret at udvikle de studerendes studieintensitet og læringspotentiale.

Projektet havde fokus på udvikling af vejledningsbegrebet, herunder en undersøgelse af, hvordan vejledning kan udvikles, organiseres og implementeres på nye måder. Projektet bestod i følgende hovedelementer:

- Systematisk afdækning af hvilken didaktik og metodik som kendetegner de stærke læringsmiljøer, hvor de studerende på de to uddannelser rapporterede høj motivation og studieintensitet.
- Udvikling af et levende og engageret studiemiljø i de to uddannelser – herunder at udfordre og forandre uddannelsernes traditionelle mentale modeller af undervisning mhp. at fremme en læringstilgang, der kendetegnes af intensitet, dybdelæring og refleksion.
- Systematiske prøvehandling med studieintensive undervisningsforløb, nye vejledningsforløb og feedbackformer på de to uddannelser.
- Professionelle læringsfællesskaber tilrettelagt som forskningscirkler med henblik på at skabe prototyper på studieintensiv didaktik samt producere ny anvendelsesorienteret viden om studieintensiv didaktik og metode til brug i andre uddannelser.

Foruden den kvalitative afdækning er der gennemført temadage for studerende i studierådene og alle undervisere på de to uddannelser samt etableret otte forskningscirkler, hvor der eksperimenteres og udvikles ny viden med deltagelse af studerende og under ledelse af lektorer med forskningskompetence. Projektet skal i det kommende år afsluttes med publicering af resultater.

#### ***6. Har professionshøjskolerne, i perioden 2014 frem til nu, igangsat nye tiltag med henblik på at sikre et ambitiøst læringsmiljø, f.eks. undervisningens rammesætning, studieprodukter og prøveformer***

Professionshøjskolerne har både på sektorniveau og hver især arbejdet med at styrke et ambitiøst læringsmiljø og en ambitiøs læringskultur på pædagoguddannelsen.

De sektorfælles indsatser har et særligt fokus på rammesætning af undervisningen samt på kvalitetsudvikling af prøver, mens de enkelte professionshøjskolars indsatser ofte fokuserer på didaktik eller udvikling af særligt professionsrelevante kompetencer hos de studerende.

I forhold til rammesætning er det afgørende nyt, at væsentlige dele af studieordningerne består af nationale dele, som siden 2014 har præget pædagoguddannelsen.

Det er også afgørende, at pædagoguddannelsen i fællesskab gennemførte sektorprojektet *Nye innovative prøveformer* (2014-2015), som fortsat har betydning for uddannelsens prøveformer – og er med til at sikre et ambitiøst læringsmiljø.

Etableringen af og den fortsatte udvikling af *UC Viden* – med adgang for de studerende til en database af tidligere BA-projekter – fungerer som en inspiration til egne projekter, hvilket er et tiltag i perioden, der har haft betydning.

Den fælles deltagelse i *Playful Learning* har også haft betydning for udviklingen af ambitiøse læringsmiljøer på tværs af landet og på tværs af pædagog- og læreruddannelsen. Det gælder både den didaktiske rammesætning, kompetenceudvikling og indretning af nye professionsrelevante læringsmiljøer.

Endelig har det økonomiske løft af pædagoguddannelsen betydet, at der er i de seneste to år er igangsat flere nye tiltag på hele uddannelsen, ligesom det har betydet styrkelse af eksisterende aktiviteter.

#### **Eksempler:**

##### **Tydelig rammesætning af studiedage og praktikprøver**

##### ***Alle udbud i Danmark. Alle studerende fra foråret 2020. Implementeret fuldt i efteråret 2021***

For at understøtte de studerendes læring i koblingen mellem teori og praksis har professionshøjskolerne i fællesskab udviklet fem nye formater for de studiedage, de studerende deltager i før, under og efter praktikperioderne. De nyudviklede formater rammesætter tydeligt principper samt hhv. 'skal' og 'kan' for de enkelte studiedage. Alle fem formater skal inddrages i løbet af de ti studiedage i både 2. og 3. praktik og i mere begrænset omfang i de tre studiedage i 1. praktik.

De nye formater understøtter en ambitiøs læringskultur ved at rammesætte praktikken, tydeliggøre forventningerne til de studerendes forberedelse og udbytte af studiedagene. Desuden fungerer de nye formater som underviserens redskab til planlægning af studiedagenes indhold. Desuden peger formaterne direkte frem mod de tre niveauer for den studerendes kunnen, som er beskrevet i uddannelsesbekendtgørelsen.

Professionshøjskolerne gennemførte i 2020 prøvehandling, og i slutningen af 2020 var formaterne implementeret på alle 2. og 3. praktikker på alle udbud af pædagoguddannelsen. Den endelige version af formaterne vil være fuldt implementeret på alle udbud af pædagoguddannelsen i efteråret 2021.

##### **Sektorfælles kvalitetsudvikling af prøven i grundfaglighedens kompetencemål 2 (GK2-prøven)**

##### ***Alle udbud i Danmark. Igangsat i 2018 - forventes fortsat udviklet. Alle studerende på grundfagligheden siden 2018***

Professionshøjskolerne har i tæt samarbejde kvalitetsudviklet udprøvningen af GK2, så prøven siden 2018 har været en individuel skriftlig og casebaseret prøve. I prøven skal den studerende analysere og vurdere den faglige problemstilling i en udvalgt case samt opstille relevante, pædagogiske handlemuligheder i henhold til kompetencemålet.

Alle professionshøjskoler bidrager løbende med udvikling ved at tilføje cases til en nyetableret national case-bank. En arbejdsgruppe af undervisere og ledere fra alle professionshøjskoler kvalitetssikrer casene, så

de dels rammer kompetencemålene og dels har tilpas sværhedsgrad til også at udfordre de dygtigste studerende.

### **Playful Learning**

**KP alle udbud. Igangsat i 2018 – gennemføres foreløbigt til 2023 med forventning om fortsættelse. Alle studerende er involveret i 2022**

*Playful Learning* er et udviklingsprojekt i samarbejde med LEGO-fonden, som sigter mod, at alle landets pædagoger (og lærere) skal opleve og udøve en mere legende tilgang til læring. Derfor kompetenceudvikles alle uddannelsens undervisere med henblik på at kunne skabe læringsmiljøer med legekvaliteter og rammesætte læreprocesser med legende tilgange, hvor denne særlige form for didaktik så vidt muligt afspejler pædagogens praksis og således også udgør et professionsdannende element.

Projektet udvikler både didaktik og de fysiske rammer for læring, og der er etableret playlabs og mobile playlabs, med henblik på at invitere, inspirere og insistere på et legende læringsmiljø, der fremmer de studerendes nysgerrighed og eksperimenterende tilgang til læring.

Playful Learning bliver gradvist udbredt til flere og flere undervisningsforløb i uddannelsen. På Københavns Professionshøjskole er der hidtil udviklet et tværprofessionelt forløb mellem lærer- og pædagoguddannelsen på 2. semester i regi af Playful Learning, hvor der udbydes særlige bachelorværksteder. Derudover betyder udbredelsen af mobile playlabs, der kan anvendes i almindelige undervisningslokaler, at alle dele af uddannelsen nu understøttes af materialitet, som bidrager til et legende læringsmiljø. På Københavns Professionshøjskole har 2700 pædagogstuderende indgået i undervisningsforløb i regi af Playful Learning. I 2022 vil alle pædagogstuderende møde aktiviteten.

### **Workshop med fokus på relationer og udvikling**

**Absalon – alle udbud. Igangsat i 2020 – gennemføres til 2023 med forventning om fortsættelse. Alle studerende.**

Professionshøjskolen Absalon har siden 2020 gennemført workshoppen ”*Relationer og udvikling*” for alle pædagogstuderende på 1. semester. Workshoppen indeholder både teoretisk viden og øvelser i kontakt og relationsskabelse. Formålet med workshoppen er, at de studerende udvikler relationskompetencer med afsæt i viden om menneskers udvikling. Denne læringsmulighed bidrager til en ambitiøs læringskultur, idet de studerende udfordres til at forholde sig til deres egen kommunikationsform og kropssprog og ikke kun viden herom. Flere studerende tilkendegiver, at det er nyt for dem bevidst at arbejde med en opmærksomhed på egen interaktionsform og kropssprog, dvs. med træne- og øvebaner.

Indholdet i workshoppen er forskellige teorier om menneskers udvikling og relationers betydning, herunder betydningen af pædagogens relationsarbejde og -kompetencer. Alle studerende skal arbejde med teorier om tilknytning, neuroaffektiv udviklingspsykologi, sproglig udvikling og kropssprog. Derudover træner og øver de studerende sig i forskellige kommunikative og relationelle tilgange til at etablere kontakt, styrke relationer og understøtte positiv udvikling. Øvelserne har fokus på aktiv lytning og interaktionsformer inspireret af Marte Meo og ICDP, hvor den studerende arbejder med egen mundtlig kommunikation og kropssprog. Workshoppen er samlet på 30 lektioner fordelt over flere dage på 1. semester.

## **7. Hvordan arbejder professionshøjskolerne med at sikre, at de fagligst stærkeste studerende bliver tilstrækkeligt fagligt udfordret?**

Professionshøjskolerne arbejder på forskellige måder med at sikre, at de stærkeste studerende bliver tilstrækkeligt udfordret; både i den ordinære undervisning og gennem sideløbende tiltag.

I undervisningen sikres de fagligst stærkeste studerendes faglige udfordringer, idet der lægges principper om undervisningsdifferentiering til grund for undervisningsplanlægning og -gennemførelse. Det kommer til udtryk i undervisningens metodevalg, organisering, samarbejdsformer, studieprodukt- og dokumentationskrav, fremlæggelsesformer og feedbackprocesser.

Studieprodukter er del af kravene på alle moduler. Studieprodukterne har siden 2014 fået øget betydning, og kravene til produkterne udvikles fortsat. De enkelte studieprodukter er oftest udtryk for dybde-differentiering, således der kan arbejdes og præsteres på forskellige niveauer frem mod færdiggørelse af det enkelte produkt. De meget praktiske produkter kan udfordre de teoretisk dygtige studerende. Mens de teoretisk dygtige studerende kan begå sig mere hjemmefantasi i studieprodukter, hvor bearbejdning af teoretisk viden står centralt. Her bliver de studerende, der har stærke praktiske kompetencer udfordret mest.

Portfolioen indgår i arbejdet med hele tiden at støtte og udfordre de fagligt stærkeste studerende, i og med de studerende her dokumenterer og reflekterer over egen faglig udvikling. Refleksionen sker individuelt, i grupper og med feedback fra undervisere og vejledere. I det arbejde bliver det tydeligt, hvad den fagligt stærkeste studerende kan arbejde videre med for at blive endnu dygtigere.

Samarbejde med eksterne aktører om autentiske projekter kendes på alle professionshøjskoler som en del af undervisningen. Det kan i særlig grad udfordre de studerende, der foretrækker at lære igennem litteraturstudier og refleksion.

På alle professionshøjskoler har de studerende adgang til professionslokaler, hvor de øver og træner i samspil med medstuderende, vejledere og borgere. Disse lokaler vil typiske være åbne og tilgængelige fra kl. 07.00-21.00 på hverdage og ofte i weekender. Det samme gør sig gældende for professionshøjskolernes biblioteker.

Udprøvningen og bedømmelsen er desuden vigtig, da den betyder, at den fagligt stærke studerende tydeligt kan se resultatet af sit studiearbejde i den summative feedback, som en karakter på 7-trinsskalaen udtrykker.

### **Eksempler:**

#### **Modul 3 forløbsplan for samskabelsesprojekt "Kulturfestival" på grundfagligheden VIA UC. Ikast. Alle studerende på grundfagligheden siden 2014**

##### **Introduktion studieprodukt G:**

Studieprodukt G spænder over læringsmålene for modul 3 i studieordningen, og inddrager således refleksion over og redegørelse for pædagogisk praksis med afsæt i teori om inklusion, sprogudvikling samt æstetiske og praktiske læreprocesser.

##### **Opgavens formål og mål:**

Studieproduktet kvalificerer de studerendes kompetencer i forhold til planlægning, gennemførelse og evaluering af pædagogiske aktiviteter i et inkluderende fællesskab, hvor kobling mellem teori og praksis er centrale omdrejningspunkter. Derudover får den studerende viden om og erfaring med samarbejde

mellem kulturinstitutioner og pædagogisk praksis, således de studerendes blik for potentialer i det tværprofessionelle samarbejde i forhold til det åbne dagtilbud og den åbne skole fremmes.

Målet for produktet er, at de studerende skaber en kulturfestival under overskriften "Det eventyrlige sprog" for børn i dagtilbud og skole. Kulturfestivalen består af to festivaldage med aktiviteter, der fremmer børns udvikling med særligt fokus på sprog og æstetik.

#### **Opgavens indhold og form:**

De studerende er inddelt i to hold med ca. 30 studerende på hvert hold. Det ene hold (hold B) får hovedansvaret for at arrangere og gennemføre kulturfestivalen for børn i dagtilbud, mens det andet hold (hold A) får hovedansvaret for at arrangere og gennemføre kulturfestivalen for skolebørn.

Hvert hold skal på baggrund af teoretiske og praktiske input fra undervisningen udarbejde en række pædagogiske aktiviteter, der afprøves til et såkaldt "test-run" d. 18/11 på VIA. Her fremviser de enkelte arbejdsgrupper (fordelt i DT- og SF-hold) konkrete uddrag fra deres kulturfestival-aktiviteter for medstuderende og undervisere, som giver feedback. De pædagogiske aktiviteter skal have sprogudvikling og æstetiske læreprocesser som omdrejningspunkt.

Efter "test-run" videreudvikles de pædagogiske aktiviteter frem mod afviklingen af kulturfestivalen på og omkring Ikast-Brande Bibliotek henholdsvis d. 21/11 (DT-holdet er hovedansvarlig) og d. 22/11 (SF-holdet er hovedansvarlig).

Alle studerende er ansvarlige for afviklingen af kulturfestivaldagene, hvilket betyder, at alle deltager begge dage. Det hold, der er hovedansvarlig på selve dagen, står for programmet og aktiviteterne, mens det andet hold bidrager aktivt som hjælpere til at få dagen til at glide ved f.eks. at stille an, følge børn rundt m.v..

Holdenes planlagte pædagogiske aktiviteter gennemføres to gange på kulturfestivalsdagen (d. 21/11 eller d. 22/11) - først med én aldersgruppe, dernæst med en anden, hvilket betyder, at de studerende skal kunne justere aktiviteterne, så de tager højde for de to forskellige børnegrupperes alder og forudsætninger.

Program for "Kulturfestival" (for dagtilbud) torsdag d. 21/11 på Ikast-Brande Bibliotek (Ikast):

Kl. 9.00 – 11.00 for 3-4-årige (ca. 100 børn)

Kl. 12.00 – 14.00 for 5-6-årige (ca. 100 børn)

Program for "Kulturfestival" (for skole-/fritid) fredag d. 22/11 på Ikast-Brande Bibliotek (Ikast):

Kl. 8.45 - 10.45 for 0. klasses børn (ca. 100 børn)

Kl. 11.30 – 13.30 for 1. klasses børn (ca. 100 børn)

#### **Holdets inddeling i arbejdsgrupper:**

Hvert hold skal starte med at blive enige om en overordnet idé og et udkast til en ramme/et program for kulturfestivalsdagen på Ikast-Brande Bibliotek med overskriften "Det eventyrlige sprog".

Hvert hold inddeles i 5 arbejdsgrupper, der hver især skal udvikle et bidrag til kulturfestivalsdagen.

Hver arbejdsgruppe udvælger et medlem til en styregruppe, der får til opgave at holde et overordnet overblik over holdets aktiviteter, den røde tråd i projektet samt aftaler på tværs af de to hold og med eksterne samarbejdspartnere. Det er vigtigt at pointere, at de fem styregruppemedlemmer stadig skal



indgå i udviklingen og afviklingen af kulturfestivalens aktiviteter. Der er altså tale om en ekstra opgave med mulighed for mere ansvar og medbestemmelse.

Deadline for præsentation af holdets foreløbige udkast til overordnet idé/ramme/program for kulturfestivalen er d. 7/11. (Begge hold modtager vejledning denne dag)

Når holdet har fundet den overordnede idé og ramme, deler holdet sig op i de 5 arbejdsgrupper for at planlægge de pædagogiske aktiviteter nærmere. Her er det vigtigt, at styregruppemedlemmerne undervejs i processen sørger for at samle alle holdets 5 arbejdsgrupper for at sikre, at alle arbejder i samme retning. Hver arbejdsgruppe bliver parret med en arbejdsgruppe fra det andet hold, således disse hjælper hinanden med at indrette det tildelte lokale på kulturfestivalen – på den måde kan man ved fælles hjælp skabe fælles kulisser m.v.

#### ”Samskabelses-katalog”

Når holdet ved hvilke institutioner der deltager på dagen, skal der udarbejdes en invitation samt et ”samskabelses-katalog” med forslag til *før-* og *efter-*aktiviteter, som institutionen og børnene kan arbejde med, før de deltager i kulturfestivalen, og efter de har deltaget. Tanken er, at holdet skal gå i dialog med de deltagende institutioner og finde ud af, om der er noget, som børnegruppen eller institutionen er særligt optaget af, for derigennem bedre at kunne skabe en interessant og udviklende kulturfestival i samspil med institutionerne (der tages allerede kontakt til institutionerne d. 8/11). Holdet skal ud fra institutionens input udarbejde forslag til konkrete aktiviteter, som institutionen kan arbejde med inden deltagelse i festivalen (skal børnene f.eks. have kendskab til en bestemt historie, inden de kommer, eller skal de medbringe en hjemmelavet magisk hat på dagen osv.?). Ligeledes skal der udarbejdes forslag til efterbearbejdning af deltagelsen i kulturfestivalen (skal børnene tegne/male deres oplevelser fra dagen, når de kommer tilbage til institutionen, eller skal de skrive en sang osv.?). Hjælp og inspiration til dette arbejde kan hentes i materialet ”Det blev en sommerfugl” – se link på Its Learning.

”Samskabelses-kataloget” skal som udgangspunkt indeholde forslag til *før-* og *efter-*aktiviteter, men hvis der haves specifikke forventninger til de deltagende institutioner, er det vigtigt, at disse afklares med institutionerne. Det er holdets styregruppemedlemmer, der varetager kontakten med de deltagende institutioner og udarbejder selve invitationen, men alle studerende på holdet bidrager naturligvis til udarbejdelsen af ”samskabelses-kataloget”.

#### **Fordeling af lokaler/områder:**

Underviserne tildeler hver arbejdsgruppe (DT+SF) et lokale på eller omkring biblioteket.

**Studieprodukt G** består af følgende delopgaver, der alle skal løses for at opfylde deltagelsespligten:

Skitse: Hver arbejdsgruppe udarbejder en skitse over koblingen mellem teori og praksis ift. de planlagte pædagogiske aktiviteter (skriftligt 1-2 sider med kort beskrivelse af aktiviteten/erne, hvor teori fra modulets forelæsninger og litteratur skal indgå). Denne skitse præsenteres for underviseren til klyngevejledningen d. 13/11.

Deltagelse i ”test-run” (d. 18/11): Hver arbejdsgruppe fremlægger/udfører deres aktivitet(er), hvor de resterende arbejdsgrupper fra holdet deltager i/overværer aktiviteten. Der gives feedback fra medstuderende og underviser. Efterfølgende foretager arbejdsgrupperne de sidste justeringer på deres aktivitet(er).

**Skriftligt produkt:** Hver arbejdsgruppe (4-6 personer) afleverer 4-6 normalsider á 2400 anslag med beskrivelse af arbejdsgruppens aktivitet(er) og den didaktiske begrundelse for aktiviteten/-erne set i forhold til målgruppen – her skal der indgå teori fra modulet.

Det er særligt vigtigt, at refleksioner over justeringer af aktiviteten i forbindelse med "test-run" samt ift. de to forskellige aldersgrupper på selve festivaldagen bliver tydeliggjort. Der skal ligeledes indgå didaktiske refleksioner over jeres kulturfestivaldag som helhed – hvorfor har de studerende valgt at sammensætte programmet og aktiviteterne?

Deadline for aflevering af det skriftlige produkt er d. 20/11, hvor hver arbejdsgruppe skal have afleveret deres opgave i mappen på Its learning.

**Kulturfestivaldagene (d. 21/11 og d. 22/11):** På begge dage deltager hele P119S på Ikast-Brande Bibliotek (Ikast), hvor kulturfestivalen udfolder sig. Børnehavebørn, skolebørn og pædagoger fra Ikast-Brande Kommune deltager i spændende og innovative pædagogiske læringsaktiviteter med sprogudvikling og æstetik i fokus. De studerende er forpligtet på at tilrettelægge, gennemføre og evaluere læringsaktiviteterne. Evalueringen med børnene finder sted på selve kulturfestivaldagene.

### **Teoricaféer – som supplement til obligatorisk undervisning**

#### ***UCN Thisted. Siden 2018. Frivilligt***

På grundfaglighedsmodul 1 gennemføres teoricaféer på UCNs udbud i Thisted. Cafeerne er et valgfrit supplement til den obligatoriske undervisning. De henvender sig især til de fagligt stærkeste studerende, som ønsker et større vidensgrundlag. Cafeerne er tilrettelagt med udgangspunkt i oplæg af underviser efterfulgt af dialog og gruppearbejde med refleksionsspørgsmål, som har knyttet teorien an til pædagogisk praksis. Som forberedelse har de deltagende studerende fået minimum tre tekster cafe, hvor minimum én tekst har været primærkilde og minimum én tekst har været med international forskning. Der afholdes én cafe ugentligt i en fem ugers periode hvert semester. Cafeerne har typisk imellem 35-40 studerende som deltagere.

Teoricafeerne er som forsøg gjort åbne for studerende på alle årgange og ikke kun på grundfagligheden. Forsøget har det formål at tilbyde repetition og refleksionstræning samt at skabe et fordybelsesforum for studerende.

### **Studerende udvikler viden i virkeligheden**

#### ***UCN, Aalborg, 2016. Frivilligt.***

Studerende i skole- og fritidsspecialiseringen bidrager til udvikling af praksisnær viden om erhvervspædagogisk lærings- og ungemiljø. UCN Aalborg har i samarbejde med Tech College Aalborg inddraget 12 pædagogstuderende i et udviklingsprojekt, med formål at skabe et attraktivt lærings- og ungemiljø i en erhvervspædagogisk kontekst, der kan tiltrække og fastholde flere unge på en erhvervsskole. Deltagelsen var frivillig, men idet opgaven både var krævende metodisk, relationelt og ikke mindst krævende på grund af den korte og intensive periode, er denne type af projektdeltagelse udfordrende for de fagligst stærkeste studerende i den ordinære undervisning.

Projektdeltagelsen var knyttet til den ordinære undervisning i det tværprofessionelle modul. De studerende tilrettelagde og gennemførte under vejledning dataindsamling og -behandling på erhvervsskolen. De samarbejdede med elever, faglærere, ledelse samt pædagogiske konsulenter i hele perioden. Foruden empiriarbejdet bidrog de studerende til oplæg for faglærere og erhvervsskoleledelsen samt efterfølgende i

udarbejdelse af artikel. De studerendes intensive deltagelse i udviklingsprojektet foregik over en fire ugers periode.

### **Studerendes deltagelse i FoU-projekt.**

#### **VIA UC – alle udbud. Siden 2014. Frivilligt**

Der er i VIA arbejdet med studerende som deltagere i Forsknings- og Udviklingsprojekter (FoU) siden 2014. Det har bl.a. resulteret i et fælles inspirationsmateriale udarbejdet i 2015 om *'Studerende som deltagere i forsknings- og udviklingsprojekter: Tekster til og fra undervisere på en pædagogisk professionsuddannelse'*. Hvert år udbydes konkrete opgaver, hvor studerende kan blive ansat som medarbejdere i FoU- og PhD-projekter. Nedenfor gives et eksempel fra pædagoguddannelsen i Viborg.

I perioden 2020-2021 har en pædagogstuderende fra pædagoguddannelsen i Viborg deltaget i forsknings- og udviklingsprojektet *"Normkritisk og normkreativ evalueringskultur i dagtilbud"*. Den studerendes deltagelse i FoU-projektet omfatter 270 timer, hvilket svarer til 10 ECTS-point. Der indgår pædagoger og pædagogiske ledere fra fire samarbejdsinstitutioner som medforskere i projektet.

Konkret har den studerende indgået i projektets forsknings- og udviklingsarbejde og de dertilhørende forskningsrelevante opgaver såsom kortlægning, interviews, analyse og formidling. I samarbejde med forskerne har den studerende bidraget til udarbejdelsen af typologi over normkritisk og normkreativ pædagogik i aktuel dagtilbudspraksis. Det arbejde har bl.a. udmøntet sig i den studerende medforfatterskab af forskningsrapporten *Normkritisk og normkreativ pædagogik i aktuel praksis – et forskningsbaseret inspirationskatalog (2020)*. På baggrund af disse forskningserfaringer har den studerende tilrettelagt og gennemført et undervisningsoplæg i samarbejde med en af forskerne på pædagoguddannelsen i Viborg.

### **8. Hvordan arbejder professionshøjskolerne med at understøtte de studerendes ønske om specialiseringsretning? Eks. obligatoriske og/eller frivillige vejledningsaktiviteter?**

Professionshøjskolernes arbejde med at understøtte de studerendes ønske om specialisering er præget af tre overordnede kendetegn:

- En politisk fastsat rammesætning i forhold til antallet af og forholdet mellem de tre specialiseringer.
- En politisk fastlagt model, der beskriver processen for den konkrete tildeling.
- Et lokalt samarbejde mellem udbud, faglige organisationer, arbejdsgivere om at informere de studerende så grundigt som overhovedet muligt. Disse tre kendetegn beskrives nedenfor.

Fordelingen af antal praktikpladser på hver specialisering besluttet i regi af hver af de fem regionale KKR-organisationer ud fra forventninger til efterspørgsel på pædagoger på de forskellige arbejdsfelter. Fordelingen er således forskellig fra professionshøjskole til professionshøjskole og fra udbud til udbud. Dette besluttet en gang årligt – og indstilles herefter til Undervisnings- og Forskningsministeriet.

Siden 2015 har alle professionshøjskoler arbejdet ud fra den af ministeriet godkendte model for tildeling af specialisering fra 2015. Modellen består af følgende trin:

1. Information til studerende om de tre specialiseringer
2. Information til de studerende om kriterier for tildeling

3. Afklarende samtaler i fokusgrupper
4. Spørgeskemabaseret information om den enkelte studerende
5. Individuelle samtaler
6. Vurdering på baggrund af spørgeskema og individuel samtale
7. Tildeling af en specialisering
8. Information til de studerende om tildelingen
9. Klagemulighed

Som led i valgprocessen modtager de studerende på alle udbud i Danmark grundig information om de tre specialiseringer i form af både skriftligt materiale og mundtlige oplæg. Informationen tager afsæt i, pædagoguddannelsen som en generalistuddannelse med en faglig specialisering, og består konkret i information om:

- Undervisningen, herunder praktikperioder samt kompetencemål i hver specialisering samt uddannelsens forløb og aktiviteter på tværs af specialiseringer. Det tydeliggøres i hvor stort omfang de tre specialiseringsretninger har fælles og forskellige forløb gennem uddannelsen.
- Lokale uddannelsesmæssige forhold, som kan have betydning, f.eks. hvorvidt alle professionshøjskolens udbudssteder udbyder de tre specialiseringer, herunder den fastlagte dimensionering af specialiseringerne.
- Strukturelle forhold og særlige udfordringer i praktikforløb i hver af de tre specialiseringer.
- Arbejdsmuligheder, kompetenceudviklingsmuligheder, karriereforløb og lignende.

Udover de politisk fastlagte dimensioneringer og tildelingsmodel arbejdes der på alle professionshøjskoler med at give de studerende et grundigt kendskab til deres muligheder og de tre specialiseringer. Nedenfor gives to eksempler på dette.

#### **Eksempler:**

##### **Inddragelse af faglige organisationer og "basar" med praktiksteder**

###### ***UC Syd – alle udbud. Alle studerende på grundfagligheden siden 2015***

På UC Syd arbejdes med - i tillæg til den ministerielt godkendte model - at give alle studerende på grundfagligheden et endnu bedre kendskab til specialiseringernes indhold, praktikmuligheder og særlige karakteristika. Det gøres konkret ved at:

- De faglige organisationer holder oplæg om de forskellige arbejdsfelter, de repræsenterer.
- Afholdelse af basar, hvor praktiksteder deltager som repræsentanter for de forskellige arbejdsfelter og praktikmuligheder.
- Alle studerende på grundfagligheden får oplæg om praksis, praktik og indhold i specialiseringerne fra hhv. fagfolk fra praktiksteder, praktikkoordinatorer og undervisere fra hver specialisering.

##### **Virtuelt informationsarrangement**

###### ***KP – alle udbud – alle studerende på grundfagligheden i forbindelse med corona.***

Tildeling af specialisering er en meget vigtig fase i uddannelsen til pædagog, og derfor lægger uddannelsen mange kræfter i en grundig informationskampagne, der kan nuancere de studerendes billede af, hvilke arbejdsmuligheder de tre pædagogfaglige specialiseringsretninger åbner for.

På Københavns professionshøjskole afprøvedes et anderledes informationsarrangement i 2020, som var mere dialogisk og levende i sin form. Da Corona-krisen satte en stopper for afviklingen, blev det fysiske

arrangement konverteret til en virtuel version. Det fysiske rum blev udskiftet med et *nyoprettet Its learning*-rum, og boderne blev erstattet af en video-chat i Zoom eller skriftlige chat-rum, hvor de studerende kunne stille spørgsmål og tilegne sig mere viden.

Forud for det virtuelle live-event havde repræsentanterne fra infoboderne lagt små film og video-oplæg op i Itslearning-rummet, så de studerende kunne forberede sig og notere spørgsmål ned. Underviserne fra de tre specialiseringer producerede speakede video-oplæg, de faglige organisationer havde video-præsentationer, hvor pædagoger der arbejdede indenfor hver af specialiseringerne fortalte om deres arbejde og det interessante ved at have den specialisering i sin uddannelse. Studenterperspektiverne blev repræsenteret i en film om livet som henholdsvis dagtilbuds-, skole/fritid- og social/special-studerende. Arrangementet var henvendt til alle 900 pædagogstuderende, der stod foran en specialiseringstildelingsproces, og arrangementet blev gentaget i efteråret 2020.

### **Anbefaling**

Professionshøjskolerne anbefaler, at der igangsættes en arbejdsproces med de relevante parter, der skal effektivisere den eksisterende specialiseringstildelingsmodel. Arbejdsprocessen skal tage afsæt i erfaringerne med den eksisterende model. Målet med en ny tildelingsmodel skal bl.a. være en væsentlig deregulering; herunder en potentiel administrativ besparelse.

## Indhold og tilrettelæggelse

9. *Har udbudsstederne en fast praksis for, hvordan at sammenhæng i uddannelsen understøttes på tværs af modulerne og uddannelsens hovedelementer? F.eks. mellem grundfagligheden og specialiseringsretningen og mellem den teoretiske undervisning og praktikken?*

Udbudssted	Ja	Nej
Esbjerg	X	
Grenaa	X	
Hillerød	X	
Hjørring	X	
Holstebro	X	
Horsens	X	
Ikast	X	
Jelling	X	
Kolding	X	
København	X	
Nykøbing Falster	X	
Odense	X	
Randers	X	
Roskilde	X	
Rønne	X	
Slagelse	X	
Svendborg	X	
Thisted	X	
Viborg	X	
Vordingborg	X	
Aabenraa	X	
Aalborg	X	
Aarhus	X	

Professionshøjskolerne har en fast praksis for at sikre videst mulig sammenhæng mellem elementerne i uddannelsen mhp. at understøtte de studerendes dybdelæring og den faglige progression gennem uddannelsen.

Fra uddannelsens begyndelse i 2014 har sektoren arbejdet med portfolio som gennemgående i uddannelsen ved at integrere i moduler, prøver og praktik som et vigtigt sammenhængsskabende element, alle studerende arbejder med. Nedenfor gives et eksempel på VIA UC. Alle professionshøjskoler har arbejdet med dette.

Fra uddannelsens begyndelse i 2014 har sektoren arbejdet med at organisere undervisere på måder, så der skabes sammenhæng i uddannelsen – både på det enkelte modul, mellem moduler og på tværs af hele uddannelsen. Det har resulteret i forskellige organiseringer, der i årene er blevet udviklet og tilpasset de gældende vilkår. Nedenfor gives et eksempel fra Absalon. Alle professionshøjskoler har arbejdet med dette.

Sektoren samarbejder desuden om kontinuerligt at styrke sammenhængen på tværs af moduler og forløb samt mellem praktik og teoretisk undervisning, så der i høj grad er en sektorfælles tilgang til sammenhæng og progression.

#### **Eksempler:**

##### **Ny og mere sammenhængende tilrettelæggelse af grundfagligheden**

###### ***Alle udbud i Danmark. Alle studerende på grundfagligheden siden 2018. Implementeret i 2020***

Siden 2018 har professionshøjskolerne samarbejdet om at styrke sammenhængen i pædagoguddannelsens grundfaglighed. Strukturelt er der udviklet større og længerevarende moduler. Desuden er der udviklet en række nye værktøjer, tilgange og pædagogiske principper, der tydeliggør den røde tråd i de studerendes dannelses- og læreprocesser i grundfagligheden. Endvidere har professionshøjskolerne haft fokus på at styrke undervisernes teamarbejde, og der er indført nye samtaler med kontakt-/hold-/trivselsundervisere. Samlet set er der udviklet en mere sammenhængende organisering af grundfagligheden, der nu afspejles på alle udbud af pædagoguddannelsen.

##### **Studiedage bygger bro mellem praktik og teoretisk undervisning**

###### ***Alle udbud i Danmark. Alle studerende på 1., 2. og 3. praktik siden 2019. Implementeret i 2021***

Professionshøjskolerne har i fællesskab udviklet fem nye formater for studiedagene, der skal understøtte større sammenhæng mellem læringen i hhv. praktikken og undervisningen. Formaterne anviser konkrete veje til større sammenhæng, idet der bl.a. lægges op til at inddrage de studerendes erfaringer fra praktikken samt til at understøtte udviklingen af en professionssproglig bevidsthed. Helt konkret kan det dreje sig om, at de studerende forbereder sig på studiedagen ved at finde eksempler fra egen udøvede praksis eller udvælge ord og begreber, som anvendes på praktikstedet til at begrunde pædagogisk praksis. På studiedagen faciliterer underviseren en fælles analyse- og refleksionsproces for de studerende, hvor teoretisk viden fra uddannelsen også bringes i spil.

##### **Portfoliotænkningen binder uddannelsen sammen**

###### ***VIA UC - alle udbud. Alle studerende siden studiestart 2017. Alle studerende i Danmark kan tilgå guiden.***

VIA UC har udviklet en 'Guide til arbejds- og præsentationsportfolio', der siden 2017 har støttet de studerende i arbejdet med portfolio på uddannelsen. I guiden sættes uddannelsens kompetencetænkning i forhold til arbejdet med både arbejds- og præsentationsportfolio. Guiden tjener således som støtte til og inspiration for de studerendes daglige studiearbejde, og som afsæt for at den studerende kan udarbejde en præsentationsportfolio i forbindelse med de fem portfolio-prøver, som er obligatoriske i uddannelsen. Guiden er dermed med til at skabe sammenhæng på tværs af forløb og på tværs af portfolio-prøver. Guiden er udarbejdet af undervisere fra VIAs lokale udbud, og dermed er guiden i sin tilblivelse og implementering forankret på hvert udbud. Guiden er udgivet i en webudgave, der har gjort den tilgængelig for alle pædagogstuderende, med behov for inspiration og hjælp til arbejdet med portfolio – og forståelse af den tænkning portfolioen baseres på. Den har således været anvendt i både VIA og på andre pædagoguddannelser som støtte og inspiration til studiearbejde og prøveforberedelse.

##### **Organisering af tovholdere og faggrupper**

###### ***Absalon – alle udbud. Siden 2014***

I arbejdet med at understøtte en sammenhæng på tværs af modulerne, moduler og praktikker samt på tværs af grundfaglighed og specialiseringsretninger har Absalon siden 2014 haft etableret en organisering af tovholdere og faggrupper, der på forskellig vis bidrager til at skabe sammenhæng:

- *Organisering i faggrupper på udbudsniveau:* Denne organisering bidrager til at skabe sammenhæng på tværs af moduler. I praksis er underviserne organiseret i følgende fire faggrupper: grundfaglighed, dagtilbud, skole/fritid og social/special. Hver faggruppe arbejder med at skabe sammenhæng mellem temaer og vidensgrundlag på tværs af moduler og praktikker indenfor sit eget faggruppeområde. Faggrupperne har i samarbejdet fokus på, hvorledes der arbejdes med modulernes mål og temaer samt valg af litteratur, aktiviteter og opgaver på hvert modul. På de mindre udbudssteder (f.eks. Nykøbing Falster og Vordingborg) med færre undervisere er faggruppestrukturen på udbudsniveau ikke nødvendig, idet samme formål og fokus opfyldes ved systematisk at afholde 1-2 møder med alle undervisere hvert semester.
- *Organisering af modultovholdere:* Hvert modul har et underviserteam og en tovholder for det pågældende team/modul. Tovholderne har to funktioner: 1) Tovholderne sikrer, at alle undervisningsplaner følger retningslinjerne herfor samt koordinerer indsatser vedrørende indhold og aktiviteter med teamet på det enkelte modul. 2) To gange pr. semester afholdes på Campus Roskilde et møde for samtlige tovholdere, hvor de mødes på tværs af grundfagligheden og de tre specialiseringer med det formål at skabe sammenhæng og koordinere indsatser på tværs af hele uddannelsen. Fokus for møderne er at dele viden om arbejdet med modulernes mål og temaer samt valg af litteratur og tilgange i arbejdet med studiegrupper m.v. På de mindre udbudssteder er det muligt at opfylde samme formål og fokus på møder, hvor alle undervisere er samlet 1-2 gange pr. semester.
- *Organisering af faggrupper på institutionsniveau:* De fire faggrupper er ligeledes etableret på tværs af udbudssteder med det formål dels at afklare fælles grundlitteratur på tværs af udbudssteder og dels for at videndele om arbejdet med mål og aktiviteter på de respektive udbudssteder. Det særlige ved denne organisering er desuden, at der til hver faggruppe er tilknyttet en docent fra centerets afdeling for forskning og udvikling samt en chefkonsulent fra efter- og videreuddannelsen, der hver især bidrager med viden om nye tiltag og udviklingsprojekter nationalt eller i Region Sjælland. Formålet er hermed, at undervisere får indsigt i nyere forskning relevant indenfor eget faggruppeområde samt viden om igangværende eller afsluttede forsknings – og udviklingsprojekter, hvilket er et bidrag i arbejdet med at skabe sammenhæng mellem teori og praksis samt et bidrag til nyere forskning.

**10. Har professionshøjskolerne, i perioden 2014 frem til nu, igangsat nye tiltag i forhold til at skabe sammenhæng i uddannelsen på tværs af moduler, samt mellem grundfaglighed og specialisering?**

Professionshøjskolerne har – både hver for sig og i fællesskab – arbejdet for en mere ensartet og fast praksis for at sikre sammenhæng mellem elementerne i uddannelsen.

Dette er sket ved:

- Nye organiseringer af undervisere med henblik på øget samarbejde og videndeling.
- Udvikling af fælles nationale moduler på både grundfagligheden og alle tre specialiseringer.
- Fælles og sammenhængende metoder til dokumentation af studerendes arbejds- og læreprocesser, som f.eks. portfoliomethoden.
- Fælles og sammenhængende kommunikationsmodeller som f.eks. studieaktivitetsmodellen.



## Eksempler:

### **Ny og mere sammenhængende tilrettelæggelse af grundfagligheden**

#### ***Alle udbud i Danmark. Alle studerende på grundfagligheden siden 2018. Implementeret i 2020***

Siden 2018 har professionshøjskolerne samarbejdet om at styrke sammenhængen i pædagoguddannelsens grundfaglighed. Arbejdet har været forankret lokalt på den enkelte professionshøjskole, hvor alle undervisere med tilknytning til grundfagligheden har udviklet og videndelt på tværs af moduler og udbud. De lokale resultater er blevet delt nationalt i studieledergruppen og i chefnetværket. Initiativer og de væsentligste erfaringer er formidlet løbende og i skriftlig form præsenteret på den nationale konference i 2020.

### **Nationale moduler – på både grundfagligheden og specialisering**

#### ***Alle udbud – alle studerende siden 2014***

I 2014 besluttede professionshøjskolerne i fællesskab at udvikle fælles nationale moduler til uddannelsens grundfaglighed og uddannelsens specialisering (jf. indledningen). På denne måde blev der fra uddannelsens begyndelse sat fælles fokus på sammenhæng mellem uddannelsens to dele. Professionshøjskolernes egne undervisere udviklede i samarbejde med relevante universitetsforskere modulerne og har siden også i fællesskab evalueret og opdateret de fem moduler

### **Forskning-fra-dag-1**

#### ***VIA UC alle udbud. Alle studerende siden 2018***

I VIA UC har arbejdsfællesskabet for Forsknings- og Udviklingskoordinatorer en fælles opgave i at skabe sammenhæng og progression i uddannelsen. Indsatsen er benævnt: "*Forskning-fra-dag-1*". Det er formålet at sætte øget fokus på, hvordan der arbejdes fra de studerendes første dag og frem til BA-projektet med praksis-, udviklings- og forskningsviden. Indsatsen blev iværksat i 2018.

Hvert udbud i VIA UC har en FoU-koordinator, der til dagligt arbejder tæt sammen med den lokale uddannelsesleder, kvalitetsudvalg, undervisere, forskere og studerende. Der indgår således seks FoU-koordinatorer i arbejdsfællesskabet, som mødes to gange pr. semester og videndeler med hinanden med det formål at sikre inspiration på tværs af alle udbud. Arbejdsfællesskabet ledes af pædagoguddannelsens chef.

Der er to vigtige fælles elementer i arbejdet med Forskning-fra-dag-1:

- Et fælles online forløb: VIA udviklede og implementerede i 2017 et fælles online undervisningsforløb "*Forskning i pædagogisk praksis*", som siden har været et obligatorisk synkront e-læringsforløb for alle VIAs pædagogstuderende på modul 8. Her arbejder alle studerende på tværs af alle udbud sammen i to hele dage. Forløbet er integreret i de lokale udbuds tilrettelæggelse og gennemførelse af modul 8. Forløbet evalueres lokalt og i hele pædagoguddannelsen VIA UC.
- Et fælles online tidsskrift: VIAs online tidsskrift *Pædagogisk Ekstrakt* har fokus på forskningsformidling fra uddannelse og praksis. Tidsskriftet er siden 2012 udkommet to gange årligt. Tidsskriftets redaktion er forankret i arbejdsfællesskabet for FoU-koordinatorer. Tidsskriftet kan læses af alle pædagoger og pædagogstuderende i Danmark.

FoU-kordinatorerne arbejder således med at skabe sammenhæng og progression på eget udbud og på tværs af udbud fra intro-forløb og frem til dimission. Arbejdet er målrettet både de studerendes aktiviteter og underviserens fælles refleksion, planlægning og gennemførelse.

### **11. Oplever professionshøjskolerne, at modulstrukturen understøtter en tilfredsstillende læring og progression i modulerne samt gennem uddannelsen som helhed?**

Det er professionshøjskolernes overordnede vurdering, at modulstrukturen indført ifm. den nye pædagoguddannelse har bidraget til uddannelsen med positive elementer såvel som udfordringer; herunder særligt ift. de studerendes læring og oplevelse af en professionsfaglig progression gennem uddannelsen.

Professionshøjskolerne vurderer, at der er følgende fordele og ulemper ved modulstrukturen:

#### **Fordele ved modulstrukturen i relation til de studerendes læring og progression i læring:**

- Moduler på 10 og 20 ECTS betyder, at det faglige indhold kan rammesættes i overskuelige enheder.
- Moduler på 10 og 20 ECTS bidrager til, at den studerende gennem hyppig bedømmelse kan få løbende, faglig feedback på sin udvikling.
- Modulstrukturen har muliggjort udviklingen og implementeringen af fem nationale moduler baseret på et fælles vidensgrundlag. Det gælder modulerne *'Køn, seksualitet og mangfoldighed'*, *'Pædagogen som myndighedsperson'*, *'Professionsviden og forskning i relation til dagtilbudspædagogik'*, *'Professionsviden og forskning i relation til skole- og fritidspædagogik'* samt *'Professionsviden og forskning i relation til social- og specialpædagogik'*.

#### **Ulemper ved modulstrukturen i relation til de studerendes læring og progression i læring:**

- En modulstruktur med mange og korte moduler betyder mange skift gennem uddannelsen, der kan vanskeliggøre de studerendes muligheder for længerevarende dybdelæring.
- En modulstruktur med mange og korte moduler afføder en stor mængde tid brugt på modulopstart og -afslutninger.
- En modulstruktur med mange og korte moduler betyder, at der i gennemførelsen af uddannelsen er brug for meget tid til koordinering mellem undervisere både på det enkelte modul og mellem modulerne.
- Modulstrukturen kan betyde vanskeligheder i samarbejdet med de øvrige professionsuddannelser i forhold til det tværprofessionelle samarbejde.
- Korte moduler (10 ECTS) har en tendens til at have meget fokus på målstyring og målgodkendelse snarere end på læreprocesser og professionsfaglig dannelse. Det kan have den effekt, at undervisere dels risikerer at *'teach-for-the-test'*, mens studerende risikerer en overdrevet målrationel tilgang til deres uddannelses- og dannelsesprocesser.
- En modulstruktur med mange og korte moduler, der kan flyttes rundt og øger fleksibiliteten, reducerer mulighederne for at skabe en pædagog- og professionsfaglig progression for de studerende gennem uddannelsen. En manglende progression kan reducere de studerendes: a) mulighed for at skabe overblik, b) mulighed for at se uddannelsen og egen læring i en sammenhængende helhed og c) mulighed for at indgå i fremadskridende trænings- og øvelsesaktiviteter, der løbende ud- og opbygger den studerendes pædagogfaglige dømmekraft og kompetencer. En manglende progression kan dertil reducere muligheden for at øge sværhedsgraden gennem hele uddannelsesforløbet.

## **Anbefaling**

Det er professionshøjskolernes anbefaling, at der – fremfor en modulopbygning – indføres semesterstruktur for hele pædagoguddannelsen inkl. praktikforløbene.

Semesterstrukturen skal sikre mulighed for længevarende og sammenhængende forløb, der bidrager til den professionsfaglige progression og giver mulighed for et mere intensivt læringsrum med plads til faglig fordybelse. Dertil skal en semesterstruktur dels sikre, at praktikken starter op på et mere hensigtsmæssigt tidspunkt på året. Endvidere vil en semesterstruktur forbedre mulighederne for internationale studie- og praktikophold for de pædagogstuderende.

### **12. Oplever professionshøjskolerne, at kompetencemålene understøtter de studerendes læringsudbytte?**

Det er professionshøjskolernes overordnede vurdering, at kompetencemålene i høj grad kan understøtte de studerendes læring. Kompetencemål fungerer på denne måde udmærket som det brede, styrende element i beskrivelsen af uddannelsen. Mængden af de tilhørende videns- og færdighedsmål har dog i den nuværende pædagoguddannelse en række komplikationer, der i sidste ende udfordrer de studerendes læringsudbytte.

Professionshøjskolerne vurderer, at der er følgende fordele og ulemper ved kompetence-, videns- og færdighedsmålene:

#### **Fordele ved kompetence-, videns- og færdighedsmål i relation til de studerendes læringsudbytte:**

- Kompetence-, videns- og færdighedsmål tydeliggør for de studerende, hvad de skal vide og kunne som professionelle pædagoger.
- Kompetence-, videns- og færdighedsmål gør det muligt for de studerende at kombinere viden og færdigheder fra forskellige fagområder i relevante professionsfaglige kompetencer.
- Kompetence-, videns- og færdighedsmål sikrer, at uddannelsen tilrettelægges i overensstemmelse med kvalifikationsrammen på samme måde som de øvrige videregående uddannelser i Danmark. Det understøtter ikke direkte de studerendes læringsudbytte, men skaber genkendelighed og gennemskuelighed på tværs af uddannelser og ruster dermed de studerende til videreuddannelse

#### **Ulemper ved kompetence-, videns- og færdighedsmål i relation til de studerendes læringsudbytte:**

- De nuværende kompetence-, videns- og færdighedsmål udgør samlet set godt 300 mål i bekendtgørelsens bilag 1-7. Dertil tilsiger bekendtgørelsen, at uddannelsen skal formulere læringsmål. Omfanget af mål og målniveauer, detaljegraden og en manglende prioritering af målene resulterer i dag i:
  - en tvivl om bl.a. vægtning hos både undervisere og studerende.
  - at de studerende kan blive mere optagede af at indfri mål til eksamen end at udvikle deres pædagogfaglige dannelse.
  - at undervisere skal anvende betydelige ressourcer på at koordinere og ”fordele” mål med henblik på at dække den samlede målpulje.

- De nuværende kompetence-, videns- og færdighedsmål er beskrevet uden progression. Den manglende progression vanskeliggør tilrettelæggelsen og understøttelsen af de studerendes mulighed for et sammenhængende og fremadskridende professionsfagligt læringsforløb.

### **Anbefaling**

Det er professionshøjskolernes anbefaling, at fremtidens pædagoguddannelsen fortsat beskrives med kompetencemål som det styrende element. Kompetencemålene skal tegne konturerne for en solid pædagogfaglighed og danne afsæt for en uddannelse, der tilrettelægges med en professionsfaglig progression. Derfor anbefales en arbejdsproces ift. at sikre en videre formulering af kompetencemålene i den rette balance mellem præcision og målområdernes kompleksitet.

Professionshøjskolerne anbefaler derudover, at der foretages en væsentlig opstramning og reduktion af videns- og færdighedsmål for at skabe en tydeligere ramme for de studerende i forhold til at skabe øget fordybelse og læringsudbytte omkring essentielle, pædagogfaglige mål.

### **13. Oplever professionshøjskolerne, at der er central viden, kompetencer eller færdigheder, som ikke er stærkt nok repræsenteret i den nuværende uddannelse? F.eks. elementer fra 2007-uddannelsen**

Professionshøjskolerne har analyseret pædagoguddannelsen og de samfundsmæssige behov og i forlængelse heraf identificeret viden, kompetencer og færdigheder, der kan stå stærkere, end de gør i den nuværende pædagoguddannelse.

Professionshøjskolerne har konkret peget på seks elementer – udformet som sigtelinjer – som de kommende pædagoger i højere grad bør være kendetegnet ved. Det gælder her, at fremtidens pædagoger bør:

- Vide mere om menneskers udviklingsbehov og muligheder i forskellige kontekster
- Have bedre kreative og skabende aktivitetsrettede færdigheder
- Stå stærkere relationelt og i professionen
- Være bedre til at bruge pædagogisk forsknings- og udviklingsarbejde
- Stå stærkt i det kollegiale samarbejde
- Kunne vejlede om menneskers udvikling og behov i tværprofessionelt samarbejde

Det vil være en ulempe, hvis der indarbejdes nye mål uden at reducere i allerede eksisterende mål, da pædagoguddannelsen allerede er præget af målmylder.

### **Anbefaling**

Det er professionshøjskolernes anbefaling, at den viden, de kompetencer og færdigheder skitseret i form af de seks sigtelinjer prioriteres i en kommende uddannelse.

**14. Oplever professionshøjskolerne, at der central viden, kompetencer eller færdigheder, som de studerende i højere grad end tidligere tilegner sig? F.eks. elementer der ikke eksisterede på 2007-uddannelsen?**

Det er professionshøjskolernes overordnede vurdering, at en række nye elementer på pædagoguddannelsen betyder, at de pædagogstuderende i dag tilegner sig viden, kompetencer og færdigheder, de ikke gjorde på 2007-uddannelsen.

**Nye elementer på 2014-uddannelsen:**

- Fem nationale moduler: *Køn, seksualitet og mangfoldighed, Pædagogen som myndighedsperson* samt *Professionsviden og forskning*, der gennemføres inden for hver af de tre specialiseringer
- Tre specialiseringer: Dagtilbuds-, Skole- og Fritids- samt Social- og Specialspecialiseringen
- BA-praktikken - den fjerde praktikperiode
- Førstehjælp
- 7 valgfrie kompetenceområder
- Det tværprofessionelle element er styrket
- De tre praktikprøver

Professionshøjskolerne vurderer, at der er følgende fordele og ulemper ved de nye elementer på 2014-uddannelsen:

**Fordele ved de nye elementer:**

- De nye elementer har fornyet pædagoguddannelsen på en række centrale områder.
- De nye elementer opleves generelt som relevante af undervisere, studerende og aftagere.
- At specialiseringen indgår i tre af uddannelsens fire praktikker styrker uddannelsen.

**Ulemper ved de nye elementer:**

- Med tilførslen af nye faglige elementer er der stort set ikke valgt områder fra. Det betyder, at pædagoguddannelsen i høj grad oplever mål- og stoftrængsel (jf. spørgsmål 12).
- Specialiseringerne matcher ikke i alle tilfælde praksisfeltets virkelighed og behov.
- Pædagoguddannelsen kan udbyde otte valgmoduler. På mange udbud er der imidlertid ikke mulighed for at oprette alle valgmoduler, hvilket bevirker, at centrale vidensområder i valgmodulerne i praksis udgår af uddannelsen.

**Anbefaling**

Det er professionshøjskolernes anbefaling, at en fremtidig pædagoguddannelse:

- Fastholder de fem nationale moduler – integreret i f.eks. en semesterstruktur (jf. anbefaling ved spørgsmål 11)
- Fastholder BA-praktikken og praktikprøverne
- Fortsat styrker det tværprofessionelle element
- Fortsat styrker de valgfrie kompetenceområder med fokus på en tydeligere prioritering

### **15. Hvordan sikrer professionshøjskolerne at såvel forsknings-, udviklings- og praksisviden inddrages i tilrettelæggelsen af undervisningen?**

Professionshøjskolerne arbejder på flere måder med at sikre, at de tre vidensformer, der er fremhævet i lov om professionshøjskoler, inddrages i tilrettelæggelsen af undervisningen:

- For det første har alle professionshøjskoler fokus på at skabe og vedligeholde faglige miljøer, hvor underviserne både er modtagere af forsknings-, udviklings- og praksisviden, men også aktive medskabere af ny viden. Udgangspunktet for den faglige ledelse i sektoren er dermed, at uddannelsens fastansatte undervisere jævnlige bidrager med vidensproducerende eller udviklende aktiviteter.
- For det andet er der i professionshøjskolernes rekrutteringsstrategier et stadig større fokus på at opmande med såvel forskningsfaglige kompetencer som praksiserfaring.
- For det tredje står det centralt i den enkelte professionshøjskoles kvalitetsarbejde at udvikle og kontinuerligt sikre en tydelig systematik for inddragelse af relevant viden fra FoU og centrale tendenser fra praksis.
- For det fjerde er professionshøjskolernes lektorkvalificering med til at sikre, at underviserne har kompetencer til at inddrage alle tre vidensformer i tilrettelæggelsen af deres undervisning.
- For det femte har professionshøjskolerne med udvikling og implementering af UC Viden skabt en fælles digital platform, hvor undervisere har adgang til at tilgå og dokumentere arbejde med alle tre vidensformer.
- Sidst men ikke mindst har pædagoguddannelsen med sin prioritering af et fælles forskningstidsskrift og et fælles årsmøde med fokus på særligt relevante temaer – fra både praksis, udvikling og forskning - betydning i arbejdet med at sikre, at de tre vidensformer inddrages i tilrettelæggelse af undervisningen.

#### **Eksempler:**

##### **Forskere styrker vidensgrundlaget**

###### ***UCL - alle udbud siden 2016***

Siden 2016 har UCL haft en rekrutteringsstrategi målrettet undervisere med en Ph.D. mhp. at optimere balancen af undervisere med praksis- og forskningserfaring. Det har på fjerde år medført en stigning til 16% forskere i underviserstaben. Forskerne er organiseret i forskellige undervisningsteams, og studerede møder således forskellige forskere og forskningsfelter gennem hele uddannelsen. Samtidig bidrager forskerne til at kvalificere uddannelsens litteraturlister, ligesom de inddrager både kollegaer og studerende fra pædagoguddannelsen i deres forskning i videst muligt omfang.

Udviklingsviden inddrages i undervisningstilrettelæggelsen på flere fronter. Den tætte tilknytning af forskere samt en organisationsændring, hvor ledelsen også er forskningsledere betyder, at den faglige udvikling og professionsudvikling, der finder sted via forskning, har gode muligheder for at blive implementeret i uddannelsesstilrettelæggelsen, således uddannelsesindholdet afspejler aktuelle tendenser i professionen.

I samspil hermed inviterer uddannelsen løbende oplægsholdere fra praksis ind som gæsteundervisere, ligesom alle undervisere siden 2018 hvert år er ude at virke i pædagogisk praksis mindst to dage om året.

Formålet er hermed at trække praksis tættere ind i undervisningen, ved at underviserne løbende opdateres med input, erfaringer og ny viden om praksis. Undervisernes erfaringer opsamles og videndes systematisk i hele undervisergruppen.

### **Udvikling af fælles fagligt fundament**

#### ***KP - alle udbud – siden 2020. Implementeret i 2022***

Københavns Professionshøjskole har udarbejdet definitioner af forsknings-, udviklings- og praksisviden med kriterier for udvælgelse og anvendelse af litteratur og undervisningsmateriale, som bidrager til uddannelsens indre sammenhæng og faglige progression. Litteratur og undervisningsmateriale består af en variation af relevante kilder og faglige perspektiver, der tilgodeser pædagogstuderendes forskellige faglige forudsætninger samt mangfoldigheden af litteraturformer og genrer – og som tager hensyn til hvor i uddannelsen den studerende befinder sig.

Københavns Professionshøjskole har arbejdet med fællesfaglige fundamentet siden 2020, og det forventes at være fuldt implementeret i løbet af 2. halvår 2021. Arbejdet står centralt ift. til at styrke et systematisk flow i videnstrekanten mellem uddannelse, forskning og praksis. Københavns Professionshøjskole har desuden udviklet et nemt, tilgængeligt digitalt katalog med overblik over alle forsknings- og udviklingsprojekter, som foregår på pædagoguddannelsen. Man kan som studerende f.eks. også se, hvilke forskere og undervisere der er involveret i de forskellige projekter. Kataloget opdateres to gange årligt og er tilgængeligt for alle undervisere og studerende med det formål, at hver underviser kan orientere sig i kataloget og inddrage relevant forskningsviden fra eget uddannelsessted i sin undervisning. Ambitionen er at understøtte studerendes egen, aktive opsøgning af specialiseret viden og forskning, som er blevet produceret in house.

### **Eksterne oplæg**

#### ***Absalon - alle udbud. Alle specialiseringsstuderende***

På moduler knyttet til specialiseringernes kompetenceområde 2 er det fast praksis, at der på hver af de tre specialiseringsretninger indgår oplæg fra eksterne eksperter og praktikere. Formålet er, at de studerende møder forskere, praktikere og andre relevante eksterne oplægsholdere målrettet deres specialiseringsretning med henblik på at øge de studerendes viden inden for den konkrete specialisering. De studerende møder som minimum tre oplægsholdere på modulet og ofte møder de op til fire-seks forskellige oplægsholdere, idet nogle oplægsholdere er relevante for alle tre specialiseringer.

## Praktikken

Følgende spørgsmål handler om tilrettelæggelse af praktikken i uddannelsen, de studerendes trivsel og udbytte i praktikken samt samarbejdet med praktikstederne.

16. **Tilrettelægger professionshøjskolerne obligatoriske praktikforberedende aktiviteter til de studerende, f.eks. i form af introduktionsundervisning, workshop, praktikbesøg eller andet?**

Udbudssted	Ja	Nej
Esbjerg	X	
Grenaa	X	
Hillerød	X	
Hjørring	X	
Holstebro	X	
Horsens	X	
Ikast	X	
Jelling	X	
Kolding	X	
København	X	
Nykøbing Falster	X	
Odense	X	
Randers	X	
Roskilde	X	
Rønne	X	
Slagelse	X	
Svendborg	X	
Thisted	X	
Viborg	X	
Vordingborg	X	
Aabenraa	X	
Aalborg	X	
Aarhus	X	

Professionshøjskolerne har i den tidligere såvel som i den nuværende uddannelse arbejdet målrettet og systematisk med at tilrettelægge obligatorisk praktikforberedende aktiviteter for pædagogstuderende forud for alle praktikker. Således der på alle professionshøjskoler er udarbejdet et skriftligt praktikforberedende materiale med det formål tydeligt at kommunikere og rammesætte, hvad studerende bør arbejde med under deres ophold i praktikkerne. Materialet er udarbejdet på de enkelte professionshøjskoler og har form af f.eks. en praktikhåndbog, som enten er gældende for alle praktikker, eller er udspecificeret for hver praktik og løbende revideres så den tilpasses det aktuelle forløb. På alle professionshøjskoler ligger det skriftlige materiale til grund for den obligatoriske introduktionsundervisning, som er tilrettelagt forud for alle praktikker.



## Eksempler:

### **Praktikbesøg før praktikken styrker samarbejdet**

#### ***Alle professionshøjskoler i Danmark. Alle studerende. Siden 2014***

Pædagoguddannelsen er optaget af, at studerende får etableret en god kontakt med deres praktiksted allerede inden praktikken starter. Derfor har alle uddannelser allerede umiddelbart efter tildeling af praktiksted tilrettelagt mulighed for, at den studerende kan kontakte praktikvejlederen på det kommende praktiksted og indgå aftale om opstarten af praktikken. Alle professionshøjskoler giver endvidere mulighed for, at uddannelsens undervisere/praktikkoordinator kan komme på praktikbesøg hos studerende. På nogle professionshøjskoler foregår praktikbesøgene systematisk til alle studerende, hvorimod indsatsen på andre professionshøjskoler er målrettet studerende med særlige behov pga. udfordringer opstået i praktikken. Her kan der være tale om gentagende besøg, såvel studerende som praktiksted til hver en tid kan kontakte en praktikkoordinator, hvis der skulle opstå behov herfor.

Alle pædagoguddannelser har i denne uddannelse og i den tidligere uddannelse arbejdet målrettet med at styrke praktikken ved en meget grundig forberedelse - både af de studerende og praktikstederne. Nedenfor gives tre eksempler. Det gælder for alle pædagoguddannelser, at praktikforberedelse står centralt. Forberedende praktikbesøg eksemplificeres af UC Syd; KP giver et eksempel på, hvordan praktikken kobles med undervisningsforløb. Endeligt giver UCN et eksempel på en konkret studiedag, der har til formål at styrke det praktikforberedende samarbejde.

### **Praktikforberedelse – koblet til undervisningen**

#### ***KP – alle udbud. Alle studerende siden 2014***

Siden 2014 har praktikansvarlige undervisere på Københavns Professionshøjskole faciliteret praktikforberedelsen af studerende med fokus på de specifikke praktikperioders kompetencemål og den enkelte studerendes forståelse af læring i praksis. Alle studerende får information om deres praktik forud for praktikken, derudover er uddannelsen organiseret, så det forudgående undervisningsforløb fagligt peger frem mod den konkrete praktik, hvilket sikrer fagligt alignment i uddannelsens vekselaspekt. I specialiseringen blev der i 2018 etableret sammenhængende forløb, som kobler undervisning til hhv. 2. og 3. praktik. Det første specialiseringsforløb er tilrettelagt med otte ugers undervisning frem mod 2. praktik, og syv ugers undervisning efter praktikken. Samme undervisere har de samme studerende både i undervisningen og i praktikken. Det andet specialiseringsforløb er tilrettelagt med en kort introduktion til 3. praktik og det efterfølgende 12-ugers undervisningsforløb. Også her er det de samme undervisere, som har de studerende i praktikken og i det efterfølgende undervisningsforløb, for at sikre sammenhæng og kontinuitet for de studerende. Såkaldt 'forbesøg' spiller desuden en væsentlig rolle i forberedelsen til praktikken.

### **Fælles om praktikkens læringsplan**

#### ***UCN – alle udbud. Iværksat 2014. Alle studerende***

På UCN afholdes læringsplansdagen i starten af praktikken (første dag) og omfatter alle studerende i 1., 2. og 3. praktik. Formålet med læringsplansdagen er, at praktikvejledere, studerende og studievejledere i dialog udveksler idéer og samarbejder om, hvordan praktikkens mål kan operationaliseres og omsættes i den studerendes læringsforløb og læringsplan.

På læringsplansdagen har praktikvejledere desuden mulighed for at blive informeret om og deltage i diskussioner om de studerendes faglige grundlag for den igangværende praktik. Praktikvejledere har således mulighed for at få indblik i undervisning og andre faglige aktiviteter fra uddannelsesforløbet.

Læringsplansdagen giver mulighed for at praktikvejleder, studerende og studievejleder mødes til dialog og sparring med henblik på kvalificering af den studerendes læringsplan og læringsforløb i praktikken. Intentionen er, at der tidligt i forløbet etableres et tæt samarbejde mellem parterne om praktikens mål, og at alle parter desuden opnår et fagligt udbytte af mødet.

Praktiksteder og studerende informeres ved praktikens start om den konkrete tilrettelæggelse og organisering af læringsplansdagen.

### **17. Hvordan arbejder professionshøjskolerne med at etablere og opretholde en god kontakt mellem professionshøjskole og praktiksted?**

Professionshøjskolerne har gennem en længere årrække arbejdet systematisk og målrettet med at etablere og opretholde en god kontakt til pædagoguddannelsens praktiksteder. Pædagoguddannelsen har som vekseluddannelse altid været afhængig af god kontakt til praktikstederne i det lokale dækningsområde.

Dialogmøder mellem praktiksted og uddannelse styrker kontakten under praktikken.

Alle pædagoguddannelser har således fast procedure for at invitere de studerendes praktikvejledere ind på professionshøjskolen ifm. de planlagte studiedage i løbet af praktikken. Det bidrager løbende til at øge kvaliteten og de studerendes læringsudbytte af studiedagene under deres praktikophold, og understøtter således Handleplanens initiativ: *Udvikling af best practice for studiedagene.*

#### **Eksempler:**

##### **Uddannelsesudvalg giver systematiske dialoger med aftagerfeltet**

##### ***Alle professionshøjskoler i Danmark. De studerende indgår frivilligt***

Alle professionshøjskoler har etableret lokale uddannelsesudvalg med henblik på løbende at være i dialog og samstemme behov ift. praktikstedernes optagethed og uddannelsens undervisning. I

uddannelsesudvalgene deltager repræsentanter fra pædagoguddannelsens forskellige typer af praktiksteder; herunder både repræsentanter fra dagtilbud, skole/fritidstilbud, samt fra social- og specialpædagogiske tilbud. Derudover indgår de studerende, repræsentanter fra ungdomsuddannelser og forskningsinstitutioner, mens også de faglige organisationer BUPL og SL deltager. Den systematiske dialog bidrager til løbende at kvalificere både undervisningen og de studerendes praktikophold.

Uddannelsesudvalget godkender eventuelle ændringer i pædagoguddannelsens studieordninger.

##### **Kompetenceudvikling styrker praktikvejledningen**

##### ***Alle professionshøjskoler i Danmark***

Alle professionshøjskoler udbyder regelmæssigt kompetenceudvikling til praktikstedernes vejledere med henblik på at understøtte og stilladsere vejlederopgaven. Kompetenceudviklingen kan f.eks være det målrettede diplomfag<sup>15</sup> *"Praktikvejleder til pædagoguddannelsen"*, men på flere professionshøjskoler tilbydes der yderligere kortere kurser for praktikvejledere.

---

<sup>15</sup> [https://diplom.uc-dk.dk/wp-content/uploads/2020/08/pd\\_studieordning\\_1-8-2020..pdf](https://diplom.uc-dk.dk/wp-content/uploads/2020/08/pd_studieordning_1-8-2020..pdf)

Det er professionshøjskolernes klare oplevelse, at kompetenceudviklingen styrker kvaliteten af vejledningen til de studerende.

### **Dialogmøder**

#### ***Absalon - alle udbud. Alle studerende***

Alle pædagoguddannelser på Absalon afholder informationsmøder for praktikvejledere forud for hver praktikperiode. Praktikkoordinator informerer her om den kommende praktik og faciliterer dialoger iblandt deltagerne. Endvidere bliver der i praktikperioden afholdt statusmøder, hvor studerende, praktikvejledere og praktikansvarlige undervisere deltager. Der gøres status på den studerendes arbejde med kompetencemålet og andre forhold af betydning for deltagerne. Yderligere bliver *Praktikportalen* anvendt til at dele relevant information mellem Absalon og praktikstederne, f.eks. deles undervisningsplaner for studiedagene, så praktikstederne er informeret om indholdet.

Afsluttende prøver er med deltagelse af praktikvejleder fra praktikstedet, studerende og praktikansvarlig underviser. I forbindelse med prøven er det muligt at drøfte særlige styrker eller udfordringer ved praktikforløbet.

### **Samarbejde med kommuner og praktiksteder**

#### ***VIA UC - alle udbud. Studerende indgår frivilligt i studieråd***

VIA UC har et tæt samarbejde med de omkringliggende kommuner, hvor samarbejdet rammesættes på et overordnet plan via møder med chefer og institutionsledere om praktiksamarbejdet, og de muligheder og udfordringer som de sammen står overfor.

VIA UC er derudover løbende i dialog med praktikstederne gennem mail, telefoniske kontakt og endelig gennem praktikmøder. Hvis der opstår udfordringer i den enkelte praktik – tager praktikunderviser og/eller praktikkoordinator ud på praktikstedet og drøfter den konkrete udfordring. Opstår der komplicerede sager inddrages uddannelsesleder i dialogen.

Alle VIAs udbud har et studieråd med repræsentanter for kommuner, institutioner, studerende, praktikvejleder og fagforeninger. Særlige udfordringer omkring samarbejdet mellem uddannelse og praktiksted behandles i studieråd inden de evt. løftes videre op i uddannelsesudvalget.

### **Anbefaling**

Professionshøjskolerne anbefaler, at alle praktikvejledere skal gennemføre en obligatorisk praktikvejlederuddannelse for at varetage opgaven som praktikvejleder.

Det er endvidere professionshøjskolernes anbefaling, at ledere i institutioner, der gennemfører uddannelsens praktikdel, får styrket deres kompetencer i forhold til at lede uddannelsesaktiviteter.

Derudover er det professionshøjskolernes anbefaling, at der også i fremtiden er fokus på systematisk samarbejde om det fælles ansvar for en pædagoguddannelse med høj faglig kvalitet. Lokale, regionale og nationale partnerskaber kan styrkes, og gensidighed fortsat øges.

### **18. Har professionshøjskolerne, i perioden 2014 frem til nu, igangsat nye tiltag for at etablere eller styrke samarbejdet med praktikstederne**

Som pointeret i besvarelsen af spørgsmål 17 har professionshøjskolerne gennem en længere årrække arbejdet systematisk og målrettet med at etablere og styrke samarbejdet med pædagoguddannelsens praktiksteder.

Nedenstående eksempler er fra perioden 2014 og frem.

#### **Eksempler:**

##### **Praktikportalen**

###### ***Alle udbud i Danmark. Alle studerende siden 2016***

Professionshøjskolerne iværksatte i 2014 en ambitiøs indsats om udvikling og implementering af en fælles praktikportal for at styrke administrationen af praktikpladser. Der er etableret en ensartet administrativ praksis på tværs og skabt bedre overblik og sammenhæng i hele praktikforløbet for studerende, praktiksteder og uddannelsen. Pædagoguddannelsen har været involveret i udvikling og implementering fra begyndelsen. Praktikportalen har betydet et styrket samarbejde om alle dele af praktikuddannelsen.

##### **4. praktik styrker samarbejdet**

###### ***Alle udbud i Danmark – alle studerende siden 2017***

Med uddannelsen i 2014 blev den 4. praktik indført som en ny praktikform. En praktik med fokus på at styrke samarbejdet mellem studerende og praktiksted, hvor den studerende undersøger og bidrager til praktikken på nye måder.

Den 4. praktik har medvirket til, at studerende i højere grad end tidligere får indsamlet og koblet relevant empiri, metode og teori til pædagogisk praksis. Det opleves som en klar styrkelse af både de studerendes arbejde med bachelorprojekterne og af samarbejdet mellem praktiksteder og uddannelsesinstitution.

##### **Den gode praktik. Et intentionspapir**

###### ***Alle professionshøjskoler i Danmark 2018***

Pædagoguddannelsens ledelse har i samarbejde med Kommunernes Landsforening udarbejdet et intentionspapir om det gode praktiksamarbejde, der angiver principper for, hvordan de to parter gensidigt kan styrke uddannelsen.

##### **Praktikbeskrivelser**

###### ***UC Syd - alle udbud. Alle studerende side 2014***

Praktikbeskrivelsen er på UC Syd en central del af samarbejdet mellem praktiksted, studerende og uddannelsessted. Hvert praktiksted skal udarbejde en praktikbeskrivelse (brugergruppe, arbejdsmetoder, uddannelsesplan, organisering af vejledning og litteratur) i samarbejde med professionshøjskolen. En del praktiksteder får ikke selvstændigt udarbejdet og/eller opdateret praktikbeskrivelsen, så den er relevant for hver enkelt studerende. I dialog med kommune-kontaktpersoner har UC Syd derfor taget initiativ til at understøtte praktikstederne i dette.

Konkret består indsatsen af:

- Tilbud til alle praktiksteder om hjælp og støtte ifm. udarbejdelsen af praktikbeskrivelsen.
- Direkte kontakt og tilbud om hjælpe praktiksteder som mangler praktikbeskrivelse, eller hvor beskrivelsen opleves mangelfuld af studerende/undervisere.
- Dialog med kommunekontakter om effekt og yderligere tiltag for at understøtte udarbejdelsen af gode praktikbeskrivelser, som forudsætning for gode praktikker.

**19. Har professionshøjskolerne en fast praksis for, hvordan den enkelte professionshøjskole sikrer et godt læringsmiljø i praktikken?**

Institutions	Ja	Nej
KP	X	
Absalon	X	
VIA	X	
UCL	X	
UCN	X	
UC Syd	X	

Pædagoguddannelsens samarbejde om et godt læringsmiljø i praktikken stiller krav til begge parter i samarbejde, bl.a. i forhold til:

- Fælles rammebeskrivelser og styringsdokumenter
- Fælles kommunikationsværktøjer og mødesteder
- Fælles dialog om rolle og ansvarsfordeling
- Kompetenceudvikling

Med implementeringen af praktikportalen er den faste praksis for sikring af et godt læringsmiljø blevet styrket. For den studerende betyder det større ensartethed i arbejdet før og under praktik samt i kommunikationen om praktikken.

Alle professionshøjskoler har altid tilrettelagt studiedage som kan understøtte samarbejdet mellem praktiksted og professionshøjskole. Med det fælles arbejde i Handleplanen er der udviklet formater, som i endnu højere grad sikrer et godt læringsmiljø i praktikken

Siden 2014 er samarbejdet omkring det gode læringsmiljø i praktikken blevet styrket igennem praktikinstitutionernes aktive deltagelse i tre udprøvninger og de studerendes undersøgelser af og samarbejder om praksis og udvikling i den 4. praktik.

**Eksempler:**

**Kompetenceudvikling af praktikvejledere understøtter studerendes læringsmiljø i praktikken**

***Alle professionshøjskoler i Danmark***

Professionshøjskoler og praktiksteder arbejder tæt sammen om at understøtte og stilladsere et udbytterigt læringsmiljø for studerende i praktik. I den forbindelse udbyder alle professionshøjskoler forskellige former for kompetenceudvikling, dialogmøder mv. til praktikvejledere mhp. at støtte vejlederrollen i alle praktikker.

**Sektorfælles netværk for praktikkoordinatorer understøtter ensartet høj kvalitet i sektoren**

***Alle professionshøjskoler i Danmark***

Pædagoguddannelsen har et veletableret nationalt netværk og samarbejde mellem pædagoguddannelsens praktikkoordinatorer. Netværket sikrer løbende videndeling på tværs af landets udbudssteder, og understøtter samtidig udvikling af et ambitiøst læringsmiljø for studerende i praktik.

## Samarbejde med praktikinstitutioner

### **VIA UC - alle udbud. Eksempel Horsens. Studerende deltager frivilligt**

På alle VIA UC's udbud samarbejdes der med praktikinstitutioner. Pædagoguddannelsen VIA har siden 2016 arbejdet med den strategiske målsætning: *VIA uddanner til praksis med praksis.*

Som eksempel kan det nævnes, at der på pædagoguddannelsen Horsens afholdes en årlig temadag for alle praktikvejledere og praktikundervisere. Temadagen veksler mellem praktikrelevante oplæg og praksisnære workshops. Der deltager typisk mellem 70 og 100 praktikvejledere i temadagen, der arrangeres i samarbejde med BUPL.

Derudover har VIA UC etableret en kontaktgruppe med repræsentation fra praksis, undervisere og studerende, der har fokus på praktiksamarbejdet mellem praktikinstitutioner og uddannelsen.

Kontaktgruppens medlemmer vælges på en årlig generalforsamling med mulig repræsentation af samtlige praktikinstitutioner.

### **20. *Monitorerer professionshøjskolerne systematisk, hvis en studerende henvender sig til professionshøjskolen angående udfordringer i praktikken, f.eks. samarbejdsvanskeligheder? Og er der en fast procedure for, hvordan der følges op på dette?***

*[sæt kryds - om det registreres systematisk, og om der er en fast procedure for opfølgning]*

Institution	Registrering		Opfølgning	
	Ja	Nej	Ja	Nej
KP	X		X	
Absalon	X		X	
VIA	X		X	
UCL	X		X	
UCN	X		X	
UC Syd	x		X	

Alle professionshøjskoler har en systematik for arbejdet med udfordringer i praktikken. Det følgende eksempel fra Absalon adskiller sig i praksis ikke væsentligt fra de andre professionshøjskoler - andet end i begrebsbrug og involverede aktører:

I tilfælde af problematiske praktikforløb kontakter enten den studerende eller praktikstedet den praktiansvarlige underviser og/eller praktikkoordinator på det konkrete udbud på Professionshøjskolen Absalon. Herefter tager praktikkoordinatoren kontakt til de involverede parter for nærmere afklaring af problemstillingen. Ved særlige udfordringer i samarbejdet mellem den studerende og praktikstedet afholdes et bekymringsmøde, hvor udfordringerne drøftes, og der udarbejdes en handleplan for det videre forløb. Ved bekymringsmøder deltager praktikkoordinatoren fra professionshøjskolen, den studerende og den studerendes praktikvejleder på praktikstedet – og til tider den pædagogiske leder på praktikstedet. Møderne afholdes på professionshøjskolen eller på praktikstedet.

Den studerendes praktiansvarlige underviser medinddrages i det omfang, det giver mening ift. problemstillingen. Studievejlederne på professionshøjskolen bliver efterfølgende inddraget, hvis den studerende har særlige personlige eller almene uddannelsesrelaterede udfordringer og dermed behov for studievejledning. Derudover tilbydes den studerende særlige studiestøtte, hvis det vurderes, at den

studerende har særlige faglige vanskeligheder. Det kan være støtte til arbejdet med de skriftlige produkter eller andre former for studiestøtte.

Der udarbejdes referat af bekymringsmøder, som efterfølgende journaliseres.

**21. Monitorerer professionshøjskolerne systematisk, hvis en studerende formelt klager over et praktiksted? Og er der en fast procedure for hvordan der følges op på dette?**

Institution	Registrering		Opfølgning	
	Ja	Nej	Ja	Nej
KP	X		X	
Absalon	X		X	
VIA	X		X	
UCL	X		X	
UCN	X		X	
UC Syd	X		X	

[hvis der følges op, beskriv da hvordan der følges op]

Alle professionshøjskoler har en systematik for arbejdet med klager over et praktiksted.

Pædagoguddannelsen har udarbejdet et registreringsark til særlige problematiske praktikforløb, hvor underviser og/eller praktikkoordinator undervejs i et praktikforløb eller efter endt praktik nedskriver karakteren af de udfordringer og klagepunkter, den studerende har ift. praktikstedet. Hvis problemstillinger er rejst under praktikken, vil der ofte være afholdt et bekymringsmøde undervejs i praktikken eller på anden vis have været en kontakt til praktikstedet.

Hvis den studerende efter endt praktik fastholder klagen, følger praktikkoordinatoren op på klagen ved at fremsende en redegørelse for den studerendes oplevelse af praktikforløbet til det pågældende praktiksted. Redegørelsen (registreringsarket) anvendes som afsæt for en dialog med praktikstedet, og samtidig bliver praktikstedet bedt om en skriftlig udtalelse. Til tider kan praktikstedets skriftlige udtalelse afføde yderligere dialog, hvis der er forhold, der ønskes tydeligere afstemt. Afhængig af udfordringens og/eller samarbejdets karakter inddrages også den pågældende kommune for dels at informere om forløbet og dels at drøfte det videre samarbejde med det pågældende praktiksted.

**22. Monitorerer professionshøjskolerne systematisk, når en studerendes praktikforløb bliver afbrudt? Og er der en fast procedure for hvordan der følges op på dette?**

[sæt kryds - om det registreres systematisk, og om der er en fast procedure for opfølgning]

Institution	Registrering		Opfølgning	
	Ja	Nej	Ja	Nej
KP	X		X	
Absalon	X		X	
VIA	X		X	
UCL	X		X	
UCN	X		X	
UC Syd	X		X	

Alle professionshøjskoler har en systematik relateret til afbrudte praktikforløb.

Studerendes praktikforløb kan blive afbrudt, fordi den studerende bliver sygemeldt/går på orlov, den studerende bliver opsagt i en lønnet praktik eller der studerende selv opsiger sit ansættelsesforhold (som hovedregel grundet samarbejdsvanskeligheder).

Uanset årsag til afbrudt praktikforløb bliver professionshøjskolens praktikkoordinator og praktikansvarlige studiesekretær altid involveret, og afbrydelsen registreres i praktikportalen. Hvis den studerende sygemeldes, bliver studiesekretærer og/eller studievejlederne på professionshøjskolen involveret og det registreres i det studieadministrative system (SIS). Praktikstedet bliver informeret herom enten af den praktikansvarlige studiesekretær eller af praktikkoordinatoren på pædagoguddannelsen. Samtidig vil det fremgå af praktikportalen, at praktikforløbet er blevet afbrudt.

Hvis den studerende bliver opsagt eller selv opsiger sin praktik, vil praktikkoordinatoren på professionshøjskolen undersøge muligheder for at placere den studerende på et nyt praktiksted indenfor samme praktikperiode. Størsteparten af de studerende bliver omplaceret til et andet praktiksted indenfor samme praktikperiode, men der er tilfælde, hvor den studerende må påbegynde en ny praktik i næstkommende praktikperiode. Ved praktikforløb, der afbrydes grundet opsigelser, vil praktikkoordinatoren på professionshøjskolen være i dialog med både praktiksted og studerende undervejs i processen. Oftest er der afholdt et bekymringsmøde, inden en opsigelse bliver aktuel.

### **23. Har professionshøjskolerne en fast praksis for, hvordan undervisningen i forbindelse med studiedagene tilrettelægges?**

Professionshøjskolerne har i både den nuværende og den tidligere uddannelse planlagt og gennemført studiedage i forbindelse med de studerendes praktikuddannelse. Studiedagene er – og har altid været – af stor betydning i forhold til at få vekseluddannelsesprincippet til at fungere optimalt.

Studiedagenes placering formidles via praktikportalen, så de studerendes deltagelse i studiedagene kan indgå i institutionernes praktiske planlægning. Praktikkoordinatorer og praktikundervisere har traditionelt spillet en stor rolle i tilrettelæggelsen. Dertil har både praktikinstitutioner og faglige organisationer været til stede på dele af studiedagene. Studiedagene tilrettelægges i dag med afsæt i de fem formater udviklet ifm. Handleplansinitiativ 9 om studiedage.

#### **Eksempler:**

##### **Udvikling af best-practice for studiedagene**

##### ***Alle professionshøjskoler i Danmark. Alle studerende. Siden 2019.***

I Handleplanen for en styrket pædagoguddannelse har professionshøjskolerne indsamlet de mange gode erfaringer fra tilrettelæggelse og gennemførelse af studiedage. Det arbejde har ført til udvikling af fem fælles formater for studiedage, der implementeres på alle udbud af pædagoguddannelsen. På den måde har arbejdet med Handleplanen styrket rammerne omkring studiedagene væsentligt. Det øger mulighederne for at videndele og gensidigt inspirere hinanden til det fortsatte arbejde med at styrke samarbejdet omkring den studerendes uddannelse.

Alle professionshøjskoler har i efteråret 2020 gennemført og evalueret prøvehandlinger, og i slutningen af 2020 var formaterne implementeret på alle 2. og 3. praktikker på alle udbud af pædagoguddannelsen. I



foråret 2021 var formaterne endvidere i anvendelse på studiedage i tilknytning til 1. praktik på alle udbud af pædagoguddannelsen. På baggrund af evalueringerne pågår der aktuelt revision af alle formater, og de endelige versioner forventes klar til implementering på alle professionshøjskoler fra august 2021.

Der er yderligere udviklet en fælles skabelon til program for studiedagen, som tydeliggør anvendelsen af formaterne på studiedagene. Den skabelon benytter undervisere på alle udbud aktuelt ifm. planlægning og afholdelse af studiedagene.

#### **24. Har professionshøjskolerne en fast praksis for, hvordan de studerendes erfaring fra praktikken skal inddrages i undervisningen efterfølgende?**

Professionshøjskolerne har i planlægning og tilrettelæggelse af undervisningen altid haft opmærksomhed på praktikopsamling og praktikintroduktion som faste elementer i de forløb (2007-uddannelsen) og moduler (2014-uddannelsen), der ligger forud for eller følger efter en praktik. I 2014-uddannelsen er det formuleret som et lovkrav i §10, og med 2014-uddannelsen har de studerendes arbejde med praktikportfolien spillet en særlig rolle som en arbejdsmetode til at skabe sammenhæng mellem undervisning og praktik.

Undervejs i alle moduler vil de studerendes egen praksisviden sættes i spil i både undervisning og studiearbejde. Det kan ske i dialogiske rum med andre studerende om erfaringer fra praktikken. Det kan ske i casearbejde og projektarbejde, hvor praksisviden kobles til udviklings- og forskningsviden. Eller det kan ske i præsentationer, hvor praksisviden perspektiveres til relevante teorier eller omvendt. Hvorvidt den enkelte underviser foretrækker en deduktiv eller induktiv fremgangsmåde i arbejdet med at sætte de studerendes erfaringer i spil, foreskrives ikke.

Med Handleplanens initiativ om *Udvikling af best practice på studiedagene* baseres format 1 *Inddrage de studerendes erfaringer i praktikken* på de bedste erfaringer fra mange års arbejde med at sætte de studerendes erfaringer i spil. Pædagoguddannelsen involverer med dette format aktivt og fast de studerendes erfaringer i undervisningen i løbet af alle deres praktikker under uddannelsen.

Det fremgår af studieordninger og studieplaner, at der arbejdes systematisk med at koble erfaringer fra praktik med undervisning og at forberede i undervisningen på den kommende praktik.

#### **Eksempler:**

##### **Praktikportfolio stilladserer studerendes læring**

##### ***Alle professionshøjskoler i Danmark. Alle studerende. Siden 2014***

På alle professionshøjskoler arbejder studerende systematisk med praktikportfolier. Denne arbejdsmetode bidrager til at støtte og tydeliggøre de studerendes udvikling og læring i løbet af praktikken. Samtidig bidrager portfolioerne til, at studerende fokuseret arbejder med faglig refleksion over de erfaringer de løbende får både under deres aktuelle praktikophold, men også frem imod den næste praktikperiode.

### **Evaluering af alle praktikker styrker kvalitetsudvikling**

#### ***Alle professionshøjskoler i Danmark. Alle studerende. Siden 2014***

Alle pædagoguddannelsens moduler evalueres løbende af studerende på alle professionsuddannelser. Således evalueres også uddannelsens praktikker, hvor studerende får mulighed for at tilkendegive, hvad pædagoguddannelsen kan skærpe ifm. planlægning af kommende moduler og herunder også studiedage. Denne faste procedure er med til at fastholde fokus på at inddrage de studerendes erfaringer, også fra praktikken, i den efterfølgende undervisning på uddannelsen. Pædagoguddannelserne har forskellige strategier for kvalitetssikring af modulevalueringerne. Disse indgår altid i professionshøjskolernes kvalitetssystem, hvorfor der løbende er ledelsesmæssig opmærksomhed på, at kontinuerlig udvikling af uddannelsen finder sted.

### **Studerendes erfaringer inddrages via praktikforberedende skriftligt materiale**

#### ***Alle professionshøjskoler i Danmark. Alle studerende. Siden 2014***

På alle professionshøjskoler er der udarbejdet et skriftligt praktikforberedende materiale med det formål tydeligt at kommunikere og rammesætte, hvad studerende bør arbejde med under deres ophold i praktikkerne. Materialet er udarbejdet på de enkelte professionshøjskoler og har form af f.eks. en praktikhåndbog, som enten er gældende for alle praktikker, eller er udspecificeret for hver praktik og løbende revideres, så den tilpasses det aktuelle forløb. På alle professionshøjskoler lægges der i materialet stor vægt på at inddrage og perspektivere de studerendes erfaringer fra praktikkerne i undervisningen på uddannelsen. De studerende er således forberedte på, at de både undervejs på studiedage og efter endt praktik skal kunne beskrive og formidle erfaringer fra deres praktikforløb.

## Prøveformer

### **25. Hvordan arbejder professionshøjskolerne med at tilrettelægge prøveformerne, så de understøtter udprøvnings af de studerendes professionsfaglige kompetencer, f.eks. case-, praktik- og portfolioprøver?**

Iflg. prøvebekendtgørelsen har prøverne i pædagoguddannelsen til formål at dokumentere, i hvilken grad den studerende opfylder de faglige mål, der er fastsat for uddannelsen og dens elementer. De faglige mål i pædagoguddannelse er siden 2014 formuleret som kompetencemål. Det repræsenterer en væsentlig ændring fra den tidligere uddannelses faglige kompetenceområder. En forståelse af kompetencemålstænkningen er helt afgørende for at forstå den nye pædagoguddannelse og ikke mindst hvilke krav og udfordringer, der hermed skulle adresseres i prøvesituationen.

På den baggrund blev der (jf. indledningen) gennemført et større udviklingsarbejde på tværs af alle professionshøjskoler med henblik på at udvikle en samlet og fælles prøveordning, der kunne håndtere udprøvning af professionsfaglige kompetencer, med en definition, som blev beskrevet i "Vejledning og master for kompetencemål i pædagoguddannelsen", tiltrådt af FIVU 13. august 2013.

#### **Eksempler:**

##### **Nye prøveformer i den ny pædagoguddannelse**

##### ***Alle professionshøjskoler i Danmark. Iværksat i 2014 og afsluttet i 2016. Alle studerende siden 2015***

Under ledelse af ledernetværket for pædagoguddannelsen blev der i 2014 nedsat en national arbejdsgruppe for udvikling af nye prøveformer i uddannelsen. Kravet til den nye prøveordning var, at prøvegrundlag og gennemførelse af prøverne skulle ske på en sådan måde, at det var muligt at vurdere dokumentationen af den studerendes viden såvel som færdigheder. Målet for det nationale udviklingsarbejde var, at den nye national prøveordning samlet set skulle kunne:

- Udprøve professionsfaglige kompetencer
- Sikre validitet og reliabilitet
- Opnå "*washback effekt*" (prøveformens tilbagevirkende effekt på undervisningens tilrettelæggelse og gennemførelse) med det formål at etablere overensstemmelse mellem de enkelte modulers tilknyttede kompetencemål, videns- og færdighedsmål og de foreslåede prøveformer.

Metodisk tog udviklingsarbejdet udgangspunkt i en analyse af de enkelte kompetencemål set i sammenhæng med hvilke videns- og færdighedsmål, der er indeholdt i kompetencemålet. I analyseprocessen var de signifikante forskelle på kompetencemålene med hensyn til hhv. udprøvning af professionsfaglige kompetencer i redegørelse, analyse og refleksioner samt handlekompetence en rettesnor. Der blev anvendt et forskningsbaseret vidensgrundlag i arbejdet. Udviklingsarbejdet førte frem til fælles prøveordning fastlagt i fællesdelen i studieordningen for de syv kompetencemål.

Udviklingsrapporten peger på, at følgende prototyper af prøveformer er anvendelige til at udprøve professionsfaglige kompetencer: portfolio, case- og projektopgaven, artikel. Alle indgår i den nuværende prøveordning. Portfolio-prøveformen anvendes bl.a. til de tre nye kompetencemål for praktikken, der var en nyskabelse i 2014-uddannelsen.

### **GK2 prøven**

#### ***Alle professionshøjskoler i Danmark. Iværksat i 2017-2018. Alle studerende på grundfagligheden siden 2019***

Professionshøjskolerne har i fællesskab i perioden 2017-2018 udviklet en ny kvalificeret prøveform til grundfaglighedens anden kompetencemålsprøve (GK2). Tidligere var prøven todelt med først en individuel multiple choice-prøve, efterfulgt af en skriftlig gruppeaflevering og en mundtlig gruppeprøve. I dag er GK2-prøven kvalificeret til en fagligt mere krævende og individuel skriftlig 6-timers *take-home* prøve. Prøven er baseret på en case fra pædagoguddannelsens tre specialiseringer. Alle professionshøjskoler bidrager to gange årligt til udvikling af nye cases til den fælles nationale case-bank. Alle cases kvalificeres af pædagoguddannelsens nationale ledernetværk. Den nye kvalificerede GK2-prøve er implementeret på alle udbud i 2019. Der er i professionshøjskolerne etableret et nationalt netværk bestående af ledere og undervisere, der løbende monitorerer prøven og opfanger eventuelle udfordringer, som justeres mhp. at sikre høj kvalitet og ambitiøs faglighed.

### **Systematisk gennemgang af censorrapporter styrker løbende kvalitetsudvikling**

#### ***Alle professionshøjskoler i Danmark. Siden 2014. Siden 2020 på udbudsniveau***

Alle professionshøjskoler gennemgår løbende censorrapporter og censorformandskabets årsrapport, som en del af institutionernes kvalitetssystem. Fra 2020 er censorrapporterne blevet udbudsspecifikke. Dette har bidraget til at kvalificere en tæt og systematisk opfølgning på hvert udbud. Uddannelseslederen på hvert udbud er derfor nu i tæt dialog med undervisere tilknyttet hver enkelt kompetencemålsprøve om både karaktergennemsnit på eget udbud og kommentarer, som giver anledning til at fastholde eller justere konkrete tiltag i tilrettelæggelse af undervisningen eller afvikling af de enkelte prøver.

### ***26. Hvordan arbejder professionshøjskolerne med prøveformernes tilrettelæggelse med henblik på at udprøve, hvorvidt de studerende kan analysere kendte situationer og problemstillinger?***

De nationale prøver er udviklet i fællesskab (jf. side 6 i indledningen) med henblik på at udprøve, hvorvidt de studerende kan analysere kendte situationer og problemstillinger. Siden 2014 har praktikinstitutionernes praktikvejledere deltaget i de tre praktikprøver som medbedømmere, hvilket styrker udprøvningen.

En tværgående udviklingsgruppe har i perioden 2017-2018 kvalificeret grundfaglighedens anden kompetencemålsprøve. GK2-prøven er således udviklet til mere målrettet at udprøve de studerendes kompetencer i at analysere kendte situationer og problemstillinger indenfor uddannelsens tre specialiseringsområder. Grundlaget for den reviderede prøveform er tilrettelagt, så den kræver de studerendes aktive deltagelse og engagement i undervisningen, som er tilrettelagt, så de studerende får mulighed for øvelse og træning samt analyse af forskellige typer af sandsynlige pædagogiske situationer.

## **27. Oplever professionshøjskolerne, at modellen med kompetencemålsprøverne understøtter en hensigtsmæssig og grundig bedømmelse af de studerendes læringsudbytte?**

Det er professionshøjskolernes overordnede vurdering, at modellen med kompetencemålsprøver kan understøtte en hensigtsmæssig og grundig bedømmelse af de studerendes læringsudbytte. Det er bl.a. dokumenteret i censorformandskabets årlige beretning.

Professionshøjskolerne vurderer, at der er følgende fordele og ulemper ved kompetencemålsprøverne:

### **Fordele ved kompetencemålsprøverne:**

- Kompetencemålsprøver tydeliggør, hvad der forventes, den studerende skal kunne og vide. Dermed kan kompetencemålsprøver understøtte, at både de studerende og underviserne oplever prøvegrundlaget som tydeligt og vurderingsgrundlaget som transparent.
- Kompetencemålsprøver rummer mulighed for at arbejde med en stor variation i de prøveformer, den studerende møder i løbet af uddannelsen. Variationen i prøveformer kan understøtte, at uddannelsens samlede prøve-repertoire afspejler bredden i de kognitive, praktiske, emotionelle og sociale kompetencer, den studerende skal tilegne sig i løbet af uddannelsesforløbet. Der blev i forbindelse med 2014-uddannelsen lavet et stort udviklingsarbejde i forhold til at udvikle nye prøveformer, og der er derfor opbygget stor erfaring med at udprøve de studerende på forskellige måder i pædagoguddannelsen.
- Kompetencemålsprøver giver mulighed for at udprøve den studerendes samlede pædagogfaglige kompetencer inden for et særligt professionsfagligt felt. Det betyder, at den studerende til prøven både har mulighed for at demonstrere relevante færdigheder og refleksioner over disse på baggrund af forsknings- og praksisviden.

### **Ulemper ved kompetencemålsprøverne:**

- Uddannelsens omfattende målhierarki kan gøre det uklart for både undervisere og studerende, hvilke mål, der skal prioriteres, og hvad der skal lægges vægt på i vurderingen af de studerendes eksamenspræstation.
- Der bruges mange ressourcer på at forberede den studerende på uddannelsens forskellige prøveformer. Når den studerende har forstået præmisserne for én prøveform, er der risiko for, at den studerende aldrig møder denne prøveform igen og i stedet skal orientere sig i forhold til en helt ny prøveform.
- I den nuværende bekendtgørelse er færdighedsmålene i vid udstrækning rettet mod kognitive færdigheder som *"at identificere, vurdere og analysere"*. Færdighedsmålene kunne i større grad også være rettet mod andre færdigheder som f.eks. kropslige, emotionelle og sociale færdigheder.
- Der er samlet set få målformuleringer, der peger på relevante handlekompetencer. Det forhold matcher ikke den helhedsorienterede tænkning bag kompetencemålsprøverne, og betyder at flere af uddannelsens prøveformer retter sig mod en vurdering af viden og teoretiske færdigheder.
- Praktikprøverne er i den forbindelse særligt udfordrede. Portfolio-prøveformen giver mulighed for at samtænke refleksioner og forskellige udtryksformer, men mangler også en udprøvning i pædagogfaglige handlekompetencer.

## **Anbefaling**

Det er professionshøjskolernes anbefaling, at kompetencemålsprøverne fastholdes i en evt. revidering af pædagoguddannelsen. Der bør dog i samme omgang sikres muligheden for en gennemgående professionsfaglig sammenhæng og progression, der sikrer en stærk pædagogfaglig dannelse. Det omfatter bl.a.:

- Reduktion i prøveformer og antal prøver. Prøverne skal til gengæld være mere krævende.
- Styrkelse af udprøvning af pædagogfaglig handlekompetence koblet med faglig dømmekraft og kritisk refleksion.

## Underviserne

28. *Hvad er de fem mest omfattende kompetenceudviklingsaktiviteter for undervisere på pædagoguddannelsen, som er gennemført i studieåret 2017/2018 og 2018/2019?*

Aktivitet på KP	Årstal	Fastansatte undervisere
Kompetenceudvikling ift. nyt IT-system Its learning mhp. teknisk mestring og digital didaktik.	2017/2018	230 undervisere
Kompetenceudvikling ift. Iris Connect, et redskab til videobaseret praksisrefleksion, hvor den studerende i praktikken optager sig selv mhp. efterfølgende at reflektere over egen praksis.	2017/2018 2018/2019	31 undervisere
Lektorkvalificeringsprogram herunder internt kursus og struktureret forløb ift. didaktik, læringsteori og undervisningskompetence.	2017/2018 2018/2019	2017/2018: 67 2018/2019: 53
Kompetenceudvikling mhp. at understøtte studiegruppearbejdet som læringsrum og studerendes forståelse, samarbejdsevner og forventninger til gruppearbejdsproces.	2018/2019	50 undervisere
Handleplan for en styrket pædagoguddannelse	2018/2019	138 undervisere

Aktivitet på VIA UC	Årstal	Fastansatte undervisere
VIA's indsatsplan for pædagoguddannelsen.	2017/2018	160 undervisere
Fremtidens uddannelse. Arbejdet med den strategiske handleplan på VIA UC	2018/2019	100 undervisere
Den nationale handleplan for en styrket pædagoguddannelse – herunder nationale konference om praktik.	2018/2019	100 undervisere
Grænsekrydsende samarbejde. Kompetencesekretariatet	2018/2019	70 undervisere
Lektorkvalificering.	2017/2018 2018/2019	30 undervisere

<b>Aktivitet på UCN</b>	<b>Årstal</b>	<b>Fastansatte undervisere</b>
Handleplan for en styrket pædagoguddannelse. Deltagelse i alle initiativer samt projektledelse af handleplanen.	2018/2019	33 undervisere
Playful Learning. Deltagelse i nationale aktiviteter, udvikling og forsøg af legende didaktik. Opbygning af play labs i UCN.	2018/2019	16 undervisere
Lektorkvalificering	2017/2018 2018/2019	30 undervisere
Kompetenceudvikling UCNs læringstilgang: "Refleksiv praksislæring" – "Casepædagogik i pædagoguddannelsen"	2018/2019	77 undervisere
Kompetenceudvikling: "Digital didaktik og undervisningsmoduler i 2014-pædagoguddannelsen". Udvikling af fleksibel tilrettelæggelse i specialiseringerne.	2017/2018 2018/2019	24 undervisere

<b>Aktivitet på Absalon</b>	<b>Årstal</b>	<b>Fastansatte undervisere</b>
Professionshøjskolen Absalons Lektorkvalificering (PAL), et lektorkvalificeringsprogram bestående af modulopbygget undervisning, vejledningsforløb med adjunktvejleder, arbejdsopgaver knyttet an til udviklingsmål i lektorkvalificeringen og udarbejdelse af en plan for hele forløbet.	2017/18	20 undervisere
	2018/19	33 undervisere
Kompetenceudvikling som led i arbejdet med den nationale handleplan, herunder en national konference om praktik.	2018/19	ca. 60 undervisere
Kompetenceudvikling relateret til Playful Learning og play labs	2018/19	20 undervisere
Kompetenceudvikling i brug af Itslearning - et LMS system, der blev implementeret i Absalon.	2018/19	80 undervisere
Kompetenceudvikling i at arbejde kvalificeret med studiegrupper i uddannelsen.	2018/19	80 undervisere

<b>Aktivitet på UCL</b>	<b>Årstal</b>	<b>Fastansatte undervisere</b>
Kompetenceudvikling i relation til den nationale Handleplan herunder temadage om praktik og dagtilbud samt ny tilrettelæggelse af grundfaglighed.	2017/2018 2018/2019	55 undervisere
Kompetenceudvikling i Læringsteknologiske didaktiske redskaber	2018/2019	55 undervisere
Faglige klynger – kompetenceudvikling og samarbejdsprojekt på tværs af Lærer-, pædagog- og socialrådgiveruddannelsen	2017/2018 2018/2019	55 undervisere



Teknologiforståelse og leg i pædagoguddannelsen	2018/2019	55 undervisere
Lektorkvalificering	2017/2018 2018/2019	12 undervisere

<b>Aktivitet på UC Syd</b>	<b>Årstal</b>	<b>Fastansatte undervisere</b>
Handleplan for en styrket pædagoguddannelse	2018/2019	90 undervisere
Lektorkvalificering	2017/2018 2018/2019	22 undervisere
Kompetenceudvikling i relation til <i>Styrket pædagogisk læreplan</i>	2018/2019	15 undervisere
Didaktisk kompetenceudvikling ifht undervisning i laboratorie-former. Learning Lab	2017/2018 2018/2019	8 undervisere
Kompetenceudvikling i LSUL. Laboratorium for Sammenhængende Uddannelse og Læring	2017/2018 2018/2019	2 undervisere

## Data

Data fra hver enkelt institutions skal fremgå tydeligt. Studieåret 2019/2020 medregnes ikke grundet COVID-19.

Et studieår går fra 1. september til 31. august.

- 29. Angiv det faktiske antal studerende, der har været på studie- eller praktikophold i udlandet med en varighed over to uger i studieårene 2017/2018 og 2018/2019.**

Institution	2017/2018	2018/2019
KP	122	135
Absalon	29	24
VIA	65	98
UCL	28	29
UCN	17	27
UC Syd	25	27

- 30. Angiv andelen af studerende, der har afbrudt deres uddannelse, efter de er påbegyndt specialiseringsretningen. Opgøres pr. specialiseringsretning i studieårene 2017/18 og 2018/19.**

Institution	Data: Dagtilbudsområdet		Data: Skole-/fritidsområdet		Data: Social-/specialområdet	
	2016/2017	2017/2018	2016/2017	2017/2018	2016/2017	2017/2018
KP	20,5 %	13,7 %	7,1 %	10,3 %	9,4 %	8,6 %
Absalon	9 %	10 %	14 %	10 %	6 %	7 %
VIA	14,7 %	13 %	17,32 %	13,53 %	9,30 %	13,21 %
UCL	8,8 %	16,8 %	4,3 %	21,6 %	6,1 %	8,5 %
UCN	8 %	5,3 %	13,3 %	12,2 %	3 %	11 %
UC Syd	5,1%	22,3%	11,1%	16,9 %	9,8 %	8,4 %

**Uddybende definition:** Der ses samlet set på de studerende, som har en studiestart (oprindelig studiestart i SIS – det studieadministrative system) i henholdsvis 2016/2017 (sommeroptag) og 2017/2018 (sommeroptag) og hvilken andel der er frafaldet per dags dato opgjort på de enkelte specialiseringer. Frafald før valg af specialisering tælles ikke med.

31. *Angiv andelen af studerende, der ikke bestod deres praktikprøve i studieårene 2017/2018 og 2018/2019.*

Institution	2017/2018	2018/2019
<b>KP</b>		
Første praktikforløb	1%	2,4%
Andet praktikforløb	1,5%	1,8%
Tredje praktikforløb	4,6%	3,4%
<b>Absalon</b>		
Første praktikforløb	1%	3%
Andet praktikforløb	4%	3%
Tredje praktikforløb	9%	7%
<b>VIA</b>		
Første praktikforløb	4,83%	5,28%
Andet praktikforløb	3,83%	5,22%
Tredje praktikforløb	7,75%	6,56
<b>UCL</b>		
Første praktikforløb	2,9 %	2,5 %
Andet praktikforløb	4,3 %	4,1 %
Tredje praktikforløb	7,7 %	6,3 %
<b>UCN</b>		
Første praktikforløb	3,71 %	3,72 %
Andet praktikforløb	4,03 %	4,17 %
Tredje praktikforløb	5,11 %	6,33 %
<b>UC Syd</b>		
Første praktikforløb	3,85 %	1,05 %
Andet praktikforløb	2,75 %	4,58 %
Tredje praktikforløb	2,34 %	4,39 %

**Uddybende definition:** Andel af studerende, der ikke har bestået en praktikprøve opdelt pr. studieår og pr. praktikforløb (1., 2. og 3. praktikforløb)